

DSP

Het ambt, het huis

**Evaluatie DU Regeling veilig wonen
decentrale bestuurders**

Auteurs: Manja Abraham en Tjisse Bosch

Mei, 2026

Manja Abraham
mabraham@dsp-groep.nl

Tjisse Bosch
tbosch@dsp-groep.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd door DSP- groep in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. © 2026, DSP-groep, rechten voorbehouden.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Het ambt, het huis	2
1.2 Centrale vragen	3
1.3 Achtergrond: toenemende dreiging en intimidatie	4
1.4 Aanpak evaluatie	4
1.5 Leeswijzer	6
2. De Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders	7
2.1 Totstandkoming huidige regeling	7
2.2 Opzet van de Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders	8
2.3 Bredere systematiek	9
2.4 Resumé	10
3. Uitvoering en bekostiging	11
3.1 Bereik van de Regeling	11
3.2 Uitvoering van beveiligingsadviezen	14
3.3 Bekostiging van beveiligingsadviezen	22
3.4 Resumé	25
4. Conclusie en voorstellen voor verbetering van de uitvoering en bekostiging	26
4.1 Conclusie	26
4.2 Voorstellen voor verbetering van de uitvoering en bekostiging	29
4.3 Slotwoord	32
Bijlage Responsverantwoording enquêtes	33

1. Inleiding

1.1 Het ambt, het huis

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) zet zich met het programma Weerbaar Bestuur in voor het verhogen van de weerbaarheid van politieke ambtsdragers en de ambtelijke organisaties. Voor het functioneren van onze democratie - en voor een goed en betrouwbaar openbaar bestuur - is het noodzakelijk dat bestuurders hun functie zonder bedreiging, intimidatie of (andere) ondermijnende invloeden kunnen uitoefenen. In het licht van de toenemende intimidatie en bedreiging van politieke ambtsdragers en het brede offensief van het kabinet tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit krijgt het waarborgen van veiligheid extra belang.¹

Vanuit het programma Weerbaar Bestuur wordt onder meer ingezet op maatregelen voor het veiliger maken van woningen van decentrale bestuurders. Sinds 1 januari 2024 is de **Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders** ("de Regeling") van kracht.² Het primaire doel van de regeling is het bieden van passende en op maat gemaakte beveiligingsmaatregelen aan decentrale bestuurders. Deze bestuurders kunnen een beveiligingsadvies op maat aanvragen. Geadviseerde maatregelen dienen na vaststelling door de Beveiligingsautoriteit (BVA) van het ministerie van BZK door betreffende decentrale overheidsorganisatie te worden verstrekt en bekostigd. Het kan hierbij zowel gaan om maatregelen voor de beveiliging van de woning en weerbaarheids- en veiligheidstraining als maatregelen op het gebied van digitale veiligheid.

Ook voor 2024 droeg het ministerie zorg voor het veiliger maken van woningen van decentrale bestuurders. De huidige regeling is het resultaat van de doorontwikkelde *Regeling basismaatregelen preventieve beveiliging voor decentrale bestuurders* die per 2021 werd toegevoegd aan de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. Op basis van een evaluatie³ is deze voorgaande regeling aangepast. Ten opzichte van de oude regeling omvat de huidige regeling een professioneel maatwerkadvies op basis van een situationele risicobeoordeling, waar dat voorheen een vaste tegemoetkoming was voor een afgebakende set basismaatregelen.

De uitvoering van de Regeling – inclusief de uitvoering en bekostiging van de geadviseerde beveiligingsmaatregelen - valt onder de werkgeversverantwoordelijkheid van decentrale overheden. Alle gemeenten en provincies ontvangen hiervoor jaarlijks eenzelfde tegemoetkoming van ruim 7.000 euro van het Rijk via een decentralisatie-uitkering (DU). Het betreft hier een *tegemoetkoming* en geen volledige compensatie van de kosten. Als de geadviseerde maatregelen een hoger bedrag vereisen, dienen de resterende kosten uit eigen middelen van de overheidsorganisatie te worden bekostigd. Waterschappen dienen de maatregelen geheel uit eigen middelen te bekostigen.

¹ Raad van State. (2022). *Advies over maatschappelijke druk en het functioneren van politieke ambtsdragers*. Raad van State; Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. (2023). *Grip: Het maatschappelijk belang van persoonlijke controle* (rapport 108), Den Haag: WRR; Ipsos I&O (2024). *Monitor Integriteit en Veiligheid 2024 deel 2 Agressie en intimidatie*. Ipsos; *Integriteitsbeleid openbaar bestuur en politie: Aanpak ondermijnende criminaliteit* (Kamerstuk 28 844, nr. 273). Tweede Kamer der Staten-Generaal.

² Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2023, 15 november). *Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 30 oktober 2023, nr. 2023-0000509706, houdende wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers in verband met beveiligingsmaatregelen voor decentrale bestuurders* (Staatscourant 2023, 28233).

³ Abraham, M., & Bosch, T. (2023). *Regeling veilig wonen voor decentrale bestuurders: Evaluatie en aanbevelingen*. DSP-groep.

Onderzoek

De Regeling en de daarbij horende decentralisatie-uitkering zijn versneld geëvalueerd, mede naar aanleiding van tussentijdse knelpunten met betrekking tot de uitvoering en bekostiging van beveiligingsadviezen. Het onderzoek omvat een evaluatie van de decentralisatie-uitkering aan gemeenten en provincies die wordt verstrekt als bijdrage aan de bekostiging van de beveiligingsmaatregelen voor decentrale bestuurders en de financiering van beveiligingsmaatregelen door waterschappen. Daarnaast beoogt het onderzoek te laten zien in welke mate decentrale bestuurders en hun decentrale overheidsorganisaties in staat zijn om de beveiligingsadviezen uit te voeren, en waar eventuele knelpunten zitten in de uitvoering. Op basis van de onderzoeksresultaten zijn vervolgens adviezen geformuleerd om de bekostiging en de uitvoering van de beveiligingsadviezen waar nodig te verbeteren.

De evaluatie is uitgevoerd door DSP-groep in opdracht van de Directie Democratie en Bestuur van het ministerie van BZK, resulterend in voorliggende rapportage.

1.2 Centrale vragen

De evaluatie beoogt inzicht te geven in de mate waarin decentrale bestuurders en hun decentrale overheidsorganisaties in staat zijn om op basis van de Regeling beveiligingsmaatregelen te treffen en op basis daarvan concrete aanbevelingen te formuleren om de bekostiging en de uitvoering van de beveiligingsadviezen waar nodig te verbeteren. Hierin onderscheiden wij de volgende centrale vraag en onderzoeksvragen.

De centrale vraag van de evaluatie luidt:

In welke mate zijn decentrale bestuurders en hun decentrale overheidsorganisaties in staat om op basis van de Regeling beveiligingsmaatregelen te treffen?

De daarvan afgeleide onderzoeksvragen luiden:

Bereik van de Regeling

1. In hoeverre maken decentrale bestuurders gebruik van de Regeling?

Uitvoering van beveiligingsadviezen

2. Hoe verloopt de uitvoering van de geadviseerde beveiligingsadviezen volgens decentrale bestuurders en hun overheidsorganisaties en welke knelpunten doen zich daarin voor?
3. Welke knelpunten en mogelijke verbeteringen signaleren de adviseurs van de beveiligingsadviezen (CCV) en de toetsende autoriteit (BVA) en hoe anticiperen zij daarop vanuit hun rol?

Bekostiging van beveiligingsadviezen

4. Hoe wordt de decentralisatie-uitkering door gemeenten en provincies ingezet?
5. Hoe effectief is de decentralisatie-uitkering als stimulans om de geadviseerde maatregelen te bekostigen en de werkgeversrol voor decentrale overheden in te vullen?
6. Hoe verloopt de bekostiging van beveiligingsmaatregelen voor (bestuurders van) waterschappen en welke knelpunten doen zich daarin voor?

Aanbevelingen

7. Welke concrete aanbevelingen kunnen op basis van voorgaande uitkomsten worden gedaan om de uitvoering en bekostiging van beveiligingsadviezen te verbeteren?

1.3 Achtergrond: toenemende dreiging en intimidatie

In dit onderzoek sluiten we aan bij de definities van bedreiging en intimidatie uit de Monitor Integriteit en Veiligheid. Deze monitor wordt sinds 2010 tweejaarlijks uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van BZK. In de monitor wordt bedreiging gedefinieerd als een concrete uiting om iemand, of diens naasten, wat aan te doen. Intimidatie wordt gedefinieerd als vaak minder concreet en/of indirect en roept vooral een gevoel van onveiligheid bij de getroffene op. Bedreiging en intimidatie kunnen verschillende vormen aannemen: onder druk zetten, provoceren, chanteren, vernielen van persoonlijke bezittingen, stalken, seksuele intimidatie, versturen van een dreigbrief of e-mail, uitingen via sociale media of het op andere wijze afgeven van een 'signaal'. Dreiging en intimidatie kunnen zowel voorkomen in de werkcontext als in de thuissituatie van bestuurders.

Uit de meest recente Monitor Integriteit en Veiligheid (2024) blijkt dat 45% van de politieke ambtsdragers bij gemeenten, provincies en waterschappen in het voorgaande jaar ervaringen heeft gehad met agressie, intimidatie of bedreiging. Daarbij valt op dat vormen van agressie die als (zeer) ernstig worden ervaren - zoals intimidatie, bedreiging en fysieke agressie - in de loop van de jaren een lichte stijging laten zien, en ten opzichte van 2022 niet zijn gedaald. De situatie voor bestuurders en volksvertegenwoordigers binnen gemeenten, provincies en waterschappen wordt dan ook bestempeld als zorgelijk⁴. De impact van incidenten is groot en raakt niet alleen de persoon zelf maar vaak ook de mensen om hen heen.

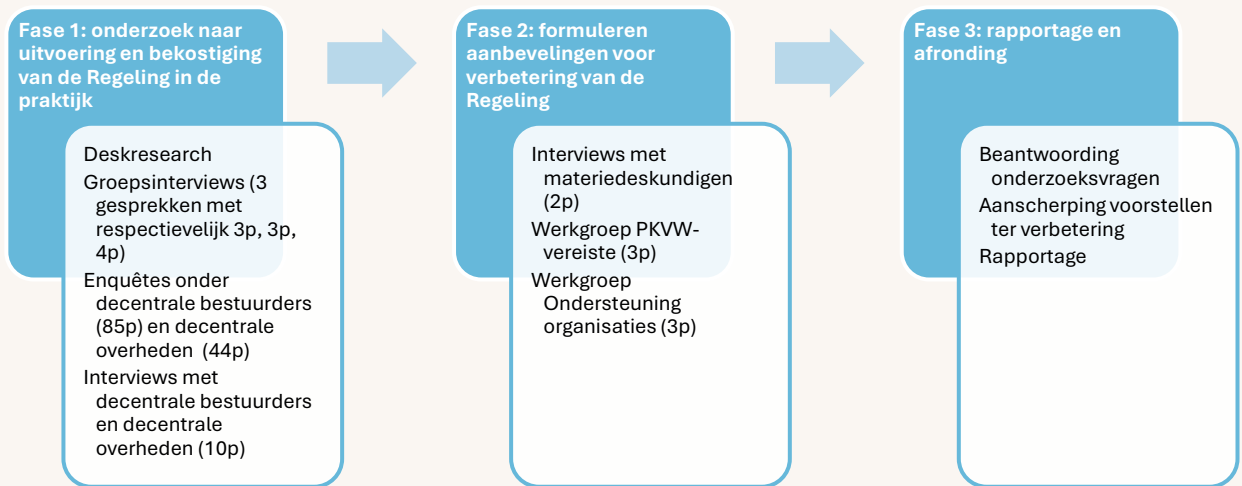
Ondanks deze dreiging en intimidatie hebben veel raadsleden, wethouders en burgemeesters plezier in hun werk. Zij ervaren het vaak als aansprekend en uitdagend en zijn over het algemeen tamelijk tevreden over het functioneren van de lokale democratie.⁵ Dat neemt echter niet weg dat het ambt van decentrale bestuurders kwetsbaar is. Voor het functioneren van onze democratie - en voor een goed en betrouwbaar openbaar bestuur - is het noodzakelijk om in de veiligheid van bestuurders te investeren, ook in hun thuissituatie.

1.4 Aanpak evaluatie

Om de vragen te beantwoorden hebben we verschillende onderzoeksmethoden ingezet. De aanpak is hieronder schematisch samengevat, we lichten deze vervolgens kort toe.

⁴ Brief TK, Aanbieding en beleidsreactie op Monitor Integriteit en Veiligheid 2024, Minister van BZK, 17 december 2024.

⁵ Vollaard, H., et al. (2024). *Aansprekend en uitdagend. Raadsleden, wethouders en burgemeesters over hun ambt in de Basismonitor Politieke Ambtsdragers 2024*. Universiteit Utrecht

Fase 1: onderzoek naar uitvoering en bekostiging van de Regeling in de praktijk

- Deskresearch: er is een beknopte documentanalyse uitgevoerd van relevante (wets- en beleids-) documenten en relevante rapportages van het CCV.
- Groepsinterviews: voor een overstijgend beeld van de werking van de Regeling zijn groepsinterviews gehouden met beleidsmedewerkers van het ministerie van BZK, met vertegenwoordigers van de gebruikers van de regeling: het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (NGB), de Vereniging van Gemeentesecretarissen (VGS) en met medewerkers van het CCV en de Beveiligingsautoriteit van het ministerie van BZK.⁶
- Enquêtes: voor een compleet beeld van zowel het gebruik van de regeling als de uitvoering ervan in de praktijk, zijn twee gerichte complementaire, korte enquêtes uitgezet:
 1. Enquête onder decentrale bestuurders die gebruik hebben gemaakt van de regeling (advies hebben gevraagd en ontvangen vanuit het CCV) om zicht te krijgen op ervaringen met het gebruik van de regeling. Van de 374 aangeschreven bestuurders vulden 85 de enquête in (23% respons). De responsverdeling is representatief voor de groep waaronder de enquête heeft uitgezet.
 2. Enquête onder decentrale overheden die gebruik hebben gemaakt van de regeling (advies hebben gevraagd en ontvangen bij/van het CCV) om zicht te krijgen op ervaringen met het de bekostiging en de ondersteuning die zij geven bij de uitvoering van de beveiligingsadviezen. Van de 185 aangeschreven organisaties vulden er 44 de enquête in (24% respons). De responsverdeling is representatief voor de groep waaronder de enquête heeft uitgezet. In de bijlage is een meer uitgebreide responsverantwoording opgenomen.
- Interviews met decentrale bestuurders en decentrale overheden (totaal 12) voor een gedetailleerd inzicht in de werking van de Regeling. Alle interviews vonden online plaats. De respondenten zijn gestratificeerd willekeuring geselecteerd aan de hand van een overzicht van gemeenten die gebruik hebben gemaakt van de regeling.

Bij de analyse is triangulatie toegepast door meerdere databronnen en onderzoeksmethoden systematisch te combineren. Deze aanpak maakt het mogelijk bevindingen onderling te toetsen en te versterken, en draagt daarmee bij aan een hogere validiteit van de onderzoeksuitkomsten. De uitkomsten zijn verwerkt in een tussentijdse rapportage en een discussiepaper, welke zijn besproken met de opdrachtgever.

⁶ Daarnaast zijn ook de Wethoudersvereniging (WHV) en de Unie van Waterschappen (UvW) uitgenodigd voor de groepsinterviews. Deze konden niet aansluiten; hen is de mogelijkheid geboden een schriftelijke bijdrage te leveren.

Fase 2: formuleren aanbevelingen voor verbetering van de Regeling

- Werkgroepen: aan de hand van het discussiepaper en daaruit afgeleide stellingen zijn bevindingen besproken en vertaald naar aanbevelingen voor de twee knelpunten in de uitvoering en bekostiging van de beveiligingsadviezen. De thema's van werkgroepen betroffen (1) de PKVW vereisten en (2) de praktische uitvoering door decentrale overheden en de benodigde ondersteuning.
- Interview materiedeskundigen: tot slot heeft een interview plaatsgevonden met de directie Bestuur, Financiën & Regio's van het ministerie van BZK over de decentralisatie-uitkering, alternatieve bekostigingsmethoden en de verwachte wijziging Financiële verhoudingswet.

Fase 3: rapportage en afronding

- De uitkomsten van het onderzoek en de geformuleerde adviezen zijn beschreven in voorliggende rapportage. De conceptrapportage is besproken met BZK en aangescherpt aan de hand van de feedback.

1.5 Leeswijzer

In deze rapportage doen we verslag van de bevindingen. In het volgende hoofdstuk gaan we in op de totstandkoming van de Regeling vanuit de vorige regeling, de opzet van de huidige Regeling en de bredere systematiek waarin de Regeling functioneert. In hoofdstuk 3 belichten we aan de hand van de onderzoeksresultaten de uitvoering en bekostiging van de Regeling in de praktijk. In hoofdstuk 4 tot slot gaan we na een korte samenvatting van de onderzoeksuitkomsten in op voorstellen voor de verbetering van de uitvoering en bekostiging van beveiligingsadviezen. Hoofdstuk 4 kan daarmee ook worden gelezen als samenvatting. In de bijlage tot slot wordt ingegaan op de responsverantwoording van de enquêtes.

2. De Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders

In dit hoofdstuk beschrijven we de opzet en beoogde werking van de Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders (“*de Regeling*”). We gaan achtereenvolgens in op de totstandkoming van de huidige regeling (paragraaf 2.1), de opzet en de beoogde werking van de huidige regeling (paragraaf 2.2) en de bredere systematiek van beveiliging van de woonsituatie van decentrale bestuurders (paragraaf 2.3).

2.1 Totstandkoming huidige regeling

De huidige ‘Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders’ geldt vanaf 1 januari 2024 en volgt op de eerdere ‘*regeling basismaatregelen preventieve beveiliging voor decentrale bestuurders*’. De laatstgenoemde regeling werd op 1 januari 2021 toegevoegd aan de ‘*regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers*’. Via de regeling basismaatregelen preventieve beveiliging voor decentrale bestuurders konden decentrale bestuurders aanspraak maken op een vergoeding tot een maximaal bedrag van € 2.400 (incl. btw)⁷ voor het treffen van een vaste selectie preventieve beveiligingsmaatregelen ten behoeve van een veilige woonplek, die in de regel in sobere uitvoering getroffen moesten worden⁸. De betreffende decentrale overheid bekostigde in de rol van ‘werkgever’ de kosten voor deze preventieve maatregelen – die dus op basis van de regeling uit 2021 werden getroffen.

Uit een evaluatie van de regeling basismaatregelen preventieve beveiliging voor decentrale bestuurders in 2023 bleek dat er op verschillende vlakken ruimte was voor verbetering⁹. De regeling beoogde een minimale uniforme beveiligingsstandaard voor fysieke beveiligingsmaatregelen te bieden. Echter bleek er in de praktijk behoefte aan maatwerk in plaats van een vast bedrag voor een vast pakket maatregelen: de woonsituatie, de risico’s en de persoonlijke behoefte van bestuurders liepen te veel uiteen. Ook konden de kosten van de geadviseerde maatregelen in de voorgaande regeling hoger uitvallen dan het maximale bedrag van € 2.400 waar aanspraak op kon worden gemaakt, waardoor de kosten boven het maximale bedrag voor rekening van de bestuurder konden komen of als gevolg hadden dat minder maatregelen werden ingezet dan gewenst. De opzet en uitvoering van de regeling leidde in meerdere gevallen tot onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid van decentrale overheden en tot (politieke) discussies waarin decentrale bestuurders zich onvoldoende gesteund voelde. Mede daardoor maakten minder bestuurders gebruik van de regeling dan gewenst. Tot slot was er behoefte aan verbreding van de scope van de regeling van enkel fysieke beveiligingsmaatregelen voor de woning naar onder meer weerbaarheid en digitale veiligheid.

⁷ Dit was het bedrag in 2023.

⁸ Abraham, M., & Bosch, T. (2023). *Regeling veilig wonen voor decentrale bestuurders: Evaluatie en aanbevelingen*. DSP-groep.

⁹ Kamerstukken II 2022/23, 28 844/28 684, nr. 252.

2.2 Opzet van de Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders

De Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders heeft als doel om passende beveiligingsmaatregelen te bieden aan decentrale bestuurders. Bestuurders kunnen daarvoor een beveiligingsadvies op maat aanvragen. De geadviseerde maatregelen dienen na toetsing en vaststelling door de Beveiligingsautoriteit van het ministerie van BZK door de betreffende decentrale overheidsorganisatie te worden verstrekt en bekostigd. Het kan zowel gaan om maatregelen voor de beveiliging van de woning, weerbaarheid (gedrag), werkplek, woon-werkroute en maatregelen op het gebied van digitale veiligheid. In tegenstelling tot voorgaande regeling geldt hierbij dus een bredere scope en wordt uitgegaan van maatwerk op basis van een situationele risicobeoordeling.

In de praktijk verloopt de uitvoering en bekostiging als volgt:

Om gebruik te maken van de Regeling melden decentrale bestuurders zich aan voor een beveiligingsadvies. Zij doen dat middels een **aanvraag** voor een beveiligingsadvies bij het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Een adviseur van het CCV komt bij de bestuurder thuis voor een veiligheidsgesprek en bekijkt wat de veiligheidsrisico's zijn op de volgende vier domeinen: wonen, werk, informatie (digitaal) en verplaatsen. Aan het adviesgesprek kan ook de partner van de decentrale bestuurder deelnemen. Op basis van deze situationele risicobeoordeling bestaande uit een dreigingsanalyse en een beoordeling van veiligheidsrisico's, wordt door de adviseur een voorlopig advies met maatregelen opgesteld, dat wordt getoetst en vastgesteld door de Beveiligingsautoriteit van het ministerie van BZK. De decentrale bestuurder ontvangt het definitieve advies in de vorm van **een rapport**.¹⁰ (Zie figuur 2.1.)

Figuur 2.1 Beveiligingsadvies op maat aanvragen

De bestuurder en werkgever zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen uit het rapport. Daarbij treft de bestuurder maatregelen op basis van vrijwilligheid. Gemeenten, provincies en waterschappen zijn op basis van de Regeling verplicht om vanuit hun rol als werkgever de geadviseerde maatregelen **uit te voeren en te bekostigen**. Wel geldt daarbij de eis dat voor de woning van de bestuurder een geldig Politiekeurmerk Veilig Wonen-certificaat is afgegeven, tenzij van de voorzitter of het lid van het dagelijks bestuur redelijkerwijze niet kan worden gevergd dat aan deze eisen wordt voldaan. Voor de bekostiging van de beveiligingsmaatregelen krijgen alle gemeenten en provincies dezelfde tegemoetkoming vanuit het ministerie van BZK van ruim 7.000 euro per jaar (jaarlijks geïndexeerd), in de vorm van een decentralisatie-uitkering. (Zie ook figuur 2.2.)

¹⁰ Zie voor een meer gedetailleerd overzicht o.a. betreffende pagina op hetccv.nl: [Veiligheidsonderzoek voor decentrale bestuurders - Het CCV](#).

Figuur 2.2 Uitvoering en bekostiging van de beveiligingsmaatregelen

2.3 Bredere systematiek

De Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders is nadrukkelijk ingebed in een bredere systematiek, waarin sprake is van een getrapte verantwoordelijkheid voor het treffen van beveiligingsmaatregelen. De Regeling gaat uit van een driedeling bij het organiseren van preventieve beveiligingsmaatregelen: een eigen verantwoordelijkheid van decentrale bestuurders, een werkgeversverantwoordelijkheid van decentrale overheden en een verantwoordelijkheid c.q. zorgplicht van de overheid vanuit het stelsel Bewaken & Beveiligen. De verschillende delen vullen elkaar aan.

Binnen de bredere systematiek specificeert de Regeling de individuele verantwoordelijkheid van decentrale bestuurders tot de werkgeversverantwoordelijkheid van decentrale overheden. Enerzijds expliciteert de Regeling de eisen die op basis van eigen verantwoordelijkheid aan de bestuurder mogen worden gesteld, anderzijds biedt de Regeling een werkwijze voor het onafhankelijk vaststellen van de beveiligingsmaatregelen die op basis van de Arbeidsomstandighedenwet van de decentrale overheid in de rol van werkgever geleverd kunnen worden. De huidige regeling maakt daarmee maatwerk mogelijk en plaatst het verstrekken van beveiligingsmaatregelen buiten de (lokale) politieke context. Bestuurders worden zodoende niet gelijk geadviseerd (er is immers sprake van maatwerk op basis van een situationele risicobeoordeling), maar wel op gelijke wijze. In de memorie van toelichting van de Regeling wordt benadrukt dat een *“bijkomend financieel voordeel is dat deze maatregelen [door de procedurele waarborg voor het volgens objectief vaststellen welke maatregelen noodzakelijk zijn] zijn vrijgesteld van loonheffingen”*.

Aansluitend op de inzet van beveiligingsmaatregelen vanuit de werkgeversverantwoordelijkheid van decentrale overheden, heeft de overheid in geval van concrete dreiging voor de fysieke integriteit een zorgplicht voor de bescherming en beveiliging van personen¹¹. Dit wordt gedaan binnen het stelsel beveiligen van personen (onder gezag van de minister van Justitie en Veiligheid), het waken over de veiligheid van personen in het lokaal domein (onder gezag van de officier van justitie) en het bewaken en beveiligen van objecten en diensten. Dit geheel werd voorheen aangeduid als het stelsel bewaken en beveiligen¹².

Vanuit de circulaire bewaken en beveiligen van personen, objecten en diensten wordt de gelaagde verantwoordelijkheidsverdeling als volgt toegelicht: *“Personen in Nederland zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun veiligheid. Ze mogen daarbij rekenen op hulp van de organisaties waar zij deel van uitmaken of werkzaam voor zijn. Werkgevers zijn wettelijk verplicht maatregelen te treffen om te voorkomen dat de veiligheid van medewerkers in gevaar komt als gevolg van hun werkzaamheden. De overheid kan aanvullende veiligheidsmaatregelen nemen als een persoon of de*

¹¹ NCTV (2026). *Circulaire bewaken en beveiligen van personen, objecten en diensten 2026*.

¹² Kamerbrief Circulaire Bewaken en Beveiligen (2026- 7128608).

organisatie waar hij deel van uitmaakt of waarvoor hij werkt, redelijkerwijs op eigen kracht geen, of onvoldoende, weerstand kan bieden tegen de dreiging en het risico. De kostenverdeling volgt de verantwoordelijkheidsverdeling.”

De (dynamische) verhoudingen tussen de niveaus zijn hieronder weergegeven in figuur 2.3.

Figuur 2.3 Bredere systematiek beveiliging

2.4 Resumé

De Regeling is een doorontwikkelde versie van de eerdere regeling basismaatregelen preventieve beveiliging voor decentrale bestuurders. In de huidige Regeling is ten opzichte van de voorgaande regeling sprake van meer maatwerk en een verbreding van het terrein waarover beveiligingsadviezen worden gegeven. In samenhang met maatwerkadvies is ook het maximumbedrag losgelaten voor de kosten die de decentrale overheid moet vergoeden. De kosten voor de beveiligingsmaatregelen voor individuele bestuurders kunnen dus – mits daar op basis van de situationele risicobeoordeling grond voor is – hoger zijn. De regeling biedt een tegemoetkoming voor deze kosten in de vorm van een decentralisatie-uitkering. De uitvoering van de regeling is te verdelen in het proces van aanvraag, formulering en vaststelling van adviezen en de uitvoering en bekostiging van de maatregelen.

3. Uitvoering en bekostiging

In dit hoofdstuk analyseren we de werking van de Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders (“de Regeling”) in de praktijk. We gaan achtereenvolgens in op het bereik van de Regeling (paragraaf 3.1), de uitvoering van de Regeling (paragraaf 3.2) en de bekostiging van de Regeling (paragraaf 3.3).

3.1 Bereik van de Regeling

In deze paragraaf beantwoorden we de onderzoeksvraag:

- *In hoeverre maken decentrale bestuurders gebruik van de Regeling?*

3.1.1 Gebruik van de regeling

Op basis van de cijfers van het CCV blijkt dat in 2024 en 2025 **433**¹³ decentrale bestuurders ofwel **23%** van de decentrale bestuurders van de Regeling gebruik heeft gemaakt. In onderstaande tabel worden de aantallen aanmelding per bestuurlijke functie in verhouding gezet tot het aantal decentrale bestuurders in de functie.

In absolute aantallen wordt de Regeling vooral gebruikt door wethouders (**237** aanmeldingen) en door burgemeesters (**154** aanmeldingen). In verhouding maken relatief meer burgemeesters en provinciale bestuurders gebruik van de regeling. Bestuurders van waterschappen maken zowel in absolute aantallen als relatief weinig gebruik van de regeling. De verschillen tussen de typen bestuurlijke functies komt terug bij zowel bekendheid van de Regeling als bij redenen voor gebruik van de Regeling.

Ten opzichte van de voorgaande regeling is er sprake van een toename in gebruik. Uit de evaluatie van de vorige regeling bleek dat in 2022 slechts **11%** van de decentrale bestuurders in de enquête aangaf gebruik te maken van de (oude) regeling. De toename blijkt ook uit het verloop van aanmeldingen bij het CCV. In een interview gaf het CCV eind 2025 aan al aanmeldingen te hebben ontvangen voor na de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026.

Tabel 3.1 Aanmeldingen Regeling per bestuurlijke functie afgezet tegen aantal bestuurders

Bestuurlijke functie	Aantal aanmeldingen	Totaal aantal bestuurders	Percentage
Wethouder	237	1392 ¹⁴	17%
Burgemeester	154	342	45%
Heemraad	3	85	4%
Dijkgraaf	1	21	5%
Gedeputeerde	35	70	50%
Commissaris van de Koning	3	12	25%
Totaal	433	1922	23%

¹³ In enkele andere bronnen is het getal van 441 aanmeldingen genoemd. Dit is inclusief de aanmelding van 8 personen met niet-bestuurlijke functies. Deze 8 zijn hier buiten beschouwing gelaten. Hier is ook geen bezoek afgelegd en geen rapportage opgeleverd.

¹⁴ VNG (2025) Rapport Wethouders – Gegevens wethouders na gemeenteraadsverkiezingen - p.7.

In totaal hebben na de **433** meldingen **388** adviesgesprekken plaatsgevonden, waarna **369** adviesrapporten zijn vastgesteld door de Beveiligingsautoriteit van het ministerie van BZK.¹⁵ Uitgesplitst naar typen decentrale bestuurders geeft dat het volgende beeld:

Tabel 3.2 Aantallen meldingen, bezoeken en rapporten per bestuurlijke functie

Bestuurlijke functie	Meldingen	Bezoeken	Rapporten
Wethouder	237	212	207
Burgemeester	154	138	129
Heemraad	3	3	2
Dijkgraaf	1	1	1
Gedeputeerde	35	32	28
Commissaris van de Koning	3	2	2
Totaal	433	388	369

Bron: CCV

3.1.2 Bekendheid van de regeling

De cijfers over het toenemend gebruik van de beveiligingsadviezen sluiten aan bij de cijfers over de bekendheid van de Regeling die worden gemeten in de Monitor Integriteit en Veiligheid. Tussen 2022 en 2024 is de bekendheid van de woningscan of regeling preventieve beveiliging onder politiek ambtsdragers¹⁶ gestegen van **23%** naar **40%**¹⁷. Uitgesplitst naar functie blijkt de bekendheid het grootst onder burgemeesters: **86%** van de burgemeesters is er in 2024 volledig mee bekend, tegenover **38%** van de wethouders¹⁸. Van de wethouders heeft in 2024 **21%** nog nooit van de Regeling gehoord, tegen **0%** van de burgemeesters. De resultaten konden niet worden uitgesplitst voor het aantal Commissarissen van de Koning, Dijkgraven/Watergraven en leden van het dagelijks bestuur van waterschappen omdat hun aantallen statistisch te laag zijn.

Bekendheid geven aan de Regeling

In de praktijk spelen verschillende partijen (zoals medebestuurders, overheidsorganisaties en belangenverenigingen) een rol in het bevorderen van de bekendheid en het gebruik van de Regeling. Ter illustratie lichten we uit hoe de relatief hoge bekendheid van de Regeling onder burgemeesters onder meer samenhangt met gerichte informatievoorziening:

- Zodra iemand burgemeester wordt, legt het Nederlands Genootschap voor Burgemeesters (de NGB) contact met deze persoon om hem/haar op het ambt voor te bereiden. Het thema veilig wonen is onderdeel van deze voorbereiding.
- Bij het bezoek van een nieuwe burgemeester aan de Commissaris van de Koning krijgt deze een informatiepakket waarin ook informatie te vinden is over de Regeling.
- Na een half jaar gaan alle burgemeesters naar het ‘burgemeester klasje’ en ook daarin is aandacht voor het belang van veilig wonen en de Regeling.

¹⁵ Het verschil tussen het aantal meldingen en bezoeken wordt voor een deel verklaard door annuleringen en voor een deel door bezoeken die in een ander jaar plaatsvinden dan de meldingen. Het verschil tussen het aantal bezoeken en rapporten wordt verklaard door rapporten die in een ander jaar worden opgeleverd dan het bezoek aan de bestuurder

¹⁶ Onder politiek ambtsdragers vallen ook volksvertegenwoordigers waarvoor de regeling niet van toepassing is.

¹⁷ Monitor Integriteit en Veiligheid 2024 – p.62

¹⁸ Monitor Integriteit en Veiligheid 2024 – p.61

3.1.3 Redenen voor gebruik

Decentrale bestuurders maken om verschillende redenen gebruik van de Regeling, blijkt uit de enquête uitgezet onder decentrale bestuurders. Een veelgenoemd motief voor gebruik van de Regeling is concrete (risico's op) dreiging of intimidatie (**36%**). Daarnaast geeft **54%** van de decentrale bestuurders aan zich preventief te willen beschermen tegen mogelijke toekomstige dreiging of intimidatie. De beveiligingsadviseurs van het CCV herkennen in deze groep zowel bestuurders met urgentie vanuit een meer acute aanleiding, als bestuurders die die vooral nieuwsgierig zijn: *'baat het niet dan schaadt het niet'*. In 2024 en 2025 zijn **48** van de 433 aanmeldingen van decentrale bestuurders vanwege concrete (ervaren) dreiging door het CCV aangemerkt als urgent. In die gevallen wordt door de veiligheidsadviseur van het CCV snel opvolging gegeven en op korte termijn een afspraak gemaakt met de bestuurder en werkgever.

Daarnaast is een veel voorkomende reden voor gebruik van de Regeling dat besturen (bijvoorbeeld een college van B&W) gezamenlijk besluiten een beveiligingsadvies aan te vragen. Het is dan geen actieve individuele keuze van de bestuurder geweest. Deze overweging geldt voor **31%** van alle bestuurders en voor maar liefst **45%** van de wethouders.

In de praktijk blijkt dat bij aanmelding op basis van dergelijk collectief besluit de (ervaren) urgentie bij individuele bestuurders kan verschillen. Het CCV ziet dan ook wisselende reacties in het beveiligingsadvies: van bestuurder ervoor open staan en nieuwsgierig zijn, tot bestuurders die wat sceptisch zijn bij aanvang van het adviesgesprek: *"Er is toch niets aan de hand."* Het CCV geeft aan dat deze decentrale bestuurders ook terughoudend kunnen zijn met het maken van ruimte in hun agenda voor een adviesgesprek omdat ze de regeling/het advies niet nodig vinden. Dit kan uiteindelijk ook bijdragen aan het niet (volledig) uitvoeren van de adviezen.

Tabel 3.3 Om welke reden heeft u gebruik gemaakt van de Regeling (decentrale bestuurders, n=85)

Om welke reden heeft u gebruik gemaakt van de Regeling?	Functie						
	Totaal	Totaal	Burg.	Weth.	CvdK	Gedep.	Lid DB
	Aantal	%	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Omdat ik mij wil beschermen tegen mogelijke toekomstige dreiging of intimidatie	45	53%	30	12	0	2	1
Vanwege concrete (risico's op) dreiging of intimidatie	31	36%	13	16	1	1	0
Vanuit het gezamenlijke besluit om als college of dagelijks bestuur een preventief beveiligingsadvies aan te vragen	26	31%	6	20	0	0	0
Omdat een collega-bestuurder het me heeft aangeraden	6	7%	4	2	0	0	0
Anders, namelijk	10	12%	8	2	0	0	0
Totaal	85	100%	36	44	1	3	1

Bron: enquête decentrale bestuurders

Tot slot benoemen bestuurders in de categorie 'anders, namelijk' uiteenlopende motieven die veelal praktisch van aard zijn zoals verhuizing naar een nieuwe woning, of dat het gebruik van de Regeling is geadviseerd vanuit het Ministerie van BZK en/of de Commissaris van de Koning.

3.2 Uitvoering van beveiligingsadviezen

In deze paragraaf beantwoorden we de volgende onderzoeksvragen:

- *Hoe verloopt de uitvoering van de geadviseerde beveiligingsadviezen volgens decentrale bestuurders en hun overheidsorganisaties en welke knelpunten doen zich daarin voor?*
- *Welke knelpunten en mogelijke verbeteringen signaleren de adviseurs van het CCV en de toetsende autoriteit (BVA) en hoe anticiperen zij daarop vanuit hun rol?*

3.2.1 Totstandkoming beveiligingsadviezen

De beveiligingsadviezen komen tot stand op basis van een gesprek met een adviseur van het CCV bij de bestuurder thuis. Hierbij sluit doorgaans ook de partner van de bestuurder aan. Dit gesprek tussen bestuurders en beveiligingsadviseurs is een wezenlijk en effectief onderdeel van de Regeling: het vormt de basis voor de situationele risicobeoordeling en het gesprek draagt bij aan bewustwording.

Zoals in hoofdstuk 2 al is toegelicht worden adviezen opgesteld op basis van de situationele risicobeoordeling bij de bestuurder thuis. De adviezen worden vervolgens getoetst en vastgesteld door de Beveiligingsautoriteit, waarna de geadviseerde maatregelen door de betreffende decentrale overheidsorganisatie dienen te worden verstrekt en bekostigd¹⁹. Het kan hierbij zowel gaan om maatregelen voor de beveiliging van de woning en weerbaarheids- en veiligheidstraining als maatregelen op het gebied van digitale veiligheid.

Veiligheidsonderzoek decentrale bestuurders

Het veiligheidsonderzoek richt zich op de weerbaarheid binnen de vier veiligheidsdomeinen:

- **Wonen.** Het domein Wonen gaat over het privéleven van de decentrale bestuurder: de woning, de bestuurder en de gezinsleden. Er wordt gekeken naar de inrichting en beveiligingsmaatregelen van de woning en ook naar het gedrag van de bewoners.
- **Werk.** Het domein Werk gaat over de werkplek van de decentrale bestuurder, de manier waarop hij zijn rol en taken uitvoert en over de aanpak op weerbaarheid en veiligheid van de organisatie waar de decentrale bestuurder voor werkt.
- **Informatie (digitaal).** Het domein Informatie gaat over het gebruik van digitale kanalen door de decentrale bestuurder en zijn gezin. Welke informatie deelt de bestuurder en eventueel zijn gezin via de reguliere en sociale media.
- **Verplaatsen.** Het domein Verplaatsen gaat over de reis- of verplaatsbewegingen van de decentrale bestuurder. Het gaat over de routes en de daarvoor gekozen vervoersmiddelen.

Bron: [Veiligheidsonderzoek voor decentrale bestuurders - Het CCV](#)

Uit de enquête en de interviews blijkt dat decentrale bestuurders overwegend tevreden zijn over het adviesgesprek. Meerdere bestuurders spreken actief hun waardering uit over de deskundigheid van adviseurs, de mate waarin adviezen (ook al tijdens het gesprek) concreet zijn en de mate waarin de adviseurs meedenken met de persoonlijke situatie. Ook het betrekken van de partner wordt positief gewaardeerd. Enkele bestuurders uitten een kanttekening over bijvoorbeeld verschillen in adviezen binnen een college of de doorlooptijd tussen het adviesgesprek en het definitieve advies.

¹⁹ Deze dubbele toetsing door de Beveiligingsautoriteit van het ministerie is een waarborg voor het onafhankelijk vaststellen van de beveiligingsmaatregelen die op basis van de Arbeidsomstandighedenwet van de decentrale overheid in de rol van werkgever gevergd kunnen worden. De huidige regeling maakt daarmee maatwerk mogelijk en plaatst het verstrekken van beveiligingsmaatregelen buiten de (lokale) politieke context. Bestuurders worden zodoende niet gelijk geadviseerd (er is immers sprake van maatwerk op basis van een situationele risicobeoordeling), maar wel op gelijke wijze. Bijkomend voordeel is dat door deze procedurele waarborgen de beveiligingsmaatregelen zijn vrijgesteld van loonheffingen

Dit komt overeen met de ervaring van de beveiligingsadviseurs van het CCV. Ook zij ervaren overwegend positieve reacties op het gesprek en het advies. Daarbij zien ze dat bestuurders die aanvankelijk sceptisch het gesprek ingaan, na afloop doorgaans aangeven dat het gesprek heeft bijgedragen aan bewustwording en dat maatregelen zinvol kunnen zijn.

3.2.2 Inhoud van de beveiligingsadviezen

De Regeling bevat in haar opzet een verbreding ten opzichte van voorgaande regeling van enkel fysieke beveiligingsmaatregelen voor de woning naar het bredere palet van weerbaarheid (gedrag), werkplek, woon-werkroute en digitale veiligheid. Dat komt ook terug in de adviezen die worden afgegeven: de adviezen hebben in de praktijk betrekking op al deze domeinen.

In de Regeling wordt op basis van een situationele risicobeoordeling (maatwerk) vastgesteld welke maatregelen noodzakelijk zijn gegeven de risico's. De risico's worden in adviesrapportages geschetst aan de hand van scenario's. Uit de enquête blijkt dat dit ook daadwerkelijk leidt tot gevarieerde beveiligingsadviezen, die betrekking hebben op alle domeinen.

Tabel 3.4 Waaruit bestond het beveiligingsadvies (decentrale bestuurders, n=85)

Waaruit bestond het beveiligingsadvies?	Functie						
	Totaal	Totaal	Burg.	Weth.	CvdK	Gedep.	Lid DB
	Aantal	%	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Beveiligingsmaatregelen voor mijn woning	85	100%	36	44	1	3	1
Beveiligingsmaatregelen voor mijn woon-werk route	51	60%	21	30	0	0	0
Beveiligingsmaatregelen voor mijn digitale kanalen	46	54%	20	25	0	0	1
Beveiligingsmaatregelen voor mijn werkplek	44	52%	22	21	1	0	0
Totaal	85	100%	36	44	1	3	1

Bron: enquête decentrale bestuurders

Bestuurders ervaren de verbreding in de huidige Regeling als een verbetering ten opzichte van voorgaande Regeling. Zo worden bijvoorbeeld gesprekken over digitale veiligheid en sociale media ervaren als eye-opener, ook voorzien van concrete adviezen over bijvoorbeeld instellingen. Dat neemt niet weg dat adviezen kunnen botsen met (bijvoorbeeld) het publieke profiel dat bestuurders willen houden. In een interview benoemt een bestuurder bijvoorbeeld dat het besluit al dan niet adviezen over te nemen ook een afweging betreft over de zichtbaarheid en deelname aan het publieke debat, iets wat vanuit het ambt ook wenselijk is.

3.2.3 Uitvoering van de beveiligingsadviezen

De mate waarin de beveiligingsadviezen worden uitgevoerd varieert. Uit de enquête blijkt dat **48%** van de bestuurders het advies in zijn geheel heeft uitgevoerd en dat **36%** van de bestuurders het advies alleen op onderdelen heeft uitgevoerd. Daarbij valt op dat de mate van uitvoering verschilt per bestuurlijke functie. Burgemeesters voeren met **75%** vaker het hele advies uit, tegen **27%** van de wethouders.

Tabel 3.5 In hoeverre zijn de maatregelen uit het advies uitgevoerd (decentrale bestuurders, n=85)

In hoeverre zijn de maatregelen uit het advies uitgevoerd?	Functie						
	Totaal	Totaal	Burg.	Weth.	CvdK	Gedep.	Lid DB
	Aantal	%	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Het gehele advies	41	48%	27	12	1	1	
Alleen onderdelen van het advies	31	36%	5	25			1
Het advies is in zijn geheel niet uitgevoerd	13	16%	4	7		2	
Totaal	85	100%	36	44	1	3	1

Bron: enquête decentrale bestuurders

Uit de enquête en de interviews blijkt een samenhang tussen de mate van uitvoering en de urgentie waarmee het beveiligingsadvies wordt aangevraagd. Waar **83%** van de burgemeesters het beveiligingsadvies aanvraagt om zich te beschermen tegen mogelijke toekomstige dreiging of intimidatie (tegenover **57%** van de wethouders), voert ook **75%** van de burgemeesters het advies volledig uit. Bij wethouders wordt het advies met **45%** juist opvallend vaak aangevraagd vanuit een gezamenlijk besluit van het college van B&W (tegenover **17%** van de burgemeesters) en wordt het beveiligingsadvies opvallend vaak alleen op onderdelen uitgevoerd (**57%**).

Voor de verschillen tussen burgemeesters en wethouders ten aanzien van aanvraag en urgentie – die dus samen hangen met de mate van uitvoering van de maatregelen uit het advies – zijn meerdere oorzaken te benoemen. Allereerst geldt dat burgemeester vanuit hun ambt zichtbaar zijn op (potentieel) kwetsbare dossiers: van het sluiten van woningen tot het afgeven van een maatregel voor verplichte zorg of tijdelijk huisverbod. Burgemeesters ervaren dan ook vaker dreiging en intimidatie dan wethouders²⁰. Daarnaast is onder het ambt van wethouders meer variatie zichtbaar in portefeuilles en in de mate waarin zij geconfronteerd worden met dreiging en intimidatie. Dat wethouders dus gemiddeld minder van de Regeling gebruik maken, met gemiddeld een andere ervaring van urgentie, betekent niet dat er geen wethouders zijn die vanuit hun ambt te maken hebben met ernstige dreiging. Tot slot constateren we dat burgemeesters actiever geïnformeerd worden over het bestaan en het belang van de Regeling. Zowel medebestuurders, overheidsorganisaties als belangenverenigingen als het NGB nemen daarin een actieve rol.

3.2.4 Knelpunten in de uitvoering van beveiligingsadviezen

Aan het gedeeltelijk of in zijn geheel niet uitvoeren van de adviezen liggen verschillende redenen ten grondslag. Het is belangrijk te benadrukken dat bestuurders zelf kiezen de gegeven adviezen wel, niet of gedeeltelijk uit te voeren. De adviezen zijn dus individueel en vrijblijvend, waarbij appèl wordt gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van de decentrale bestuurders.

Van de decentrale bestuurders in de enquête geeft **52%** aan de beveiligingsmaatregelen uit het advies niet (16%) of slechts deels (36%) uit te voeren. Het niet of niet volledig uitvoeren van het advies kan een weloverwogen keuze zijn. Dat is op zichzelf niet direct een knelpunt, echter is het wel de moeite waard om in beeld te brengen en van te leren.

²⁰ Monitor Integriteit en Veiligheid 2024.

De meest genoemde redenen van decentrale bestuurders in de enquête om de maatregelen niet of niet volledig uit te voeren zijn:

- De bestuurder treft zelf alternatieve maatregelen (**25%**)
- De woning van de bestuurder voldoet niet aan PKVW-eisen (**21%**)
- De bestuurder vond de kosten voortkomend uit de eisen te hoog (**11%**)
- Het advies sloot (op onderdelen) niet volledig aan op de behoefte (**11%**)
- Er was onduidelijkheid bij de overheidsorganisatie over de bekostiging van de maatregelen uit het advies (**10%**).

De genoemde redenen voor het niet of niet volledig uitvoeren van de maatregelen kunnen (gedeeltelijk) overlappen. Zo liggen het niet voldoen van de woning aan de PKVW-eisen en de kosten die voortkomen uit de eisen in elkaars verlengde. Ook signaleren we op basis van de enquête en de interviews dat het zelf alternatieve maatregelen treffen en het (op onderdelen) niet volledig aansluiten van geadviseerde maatregelen op de behoefte, ook samenhangt met de vrijheid die bestuurders hebben om het advies af te wegen op hun persoonlijk gevoelde urgentie, inzichten en voorkeuren. Ook behoud van woon- of leefgenot speelt hier een rol.

In deze sub paragraaf bespreken we de belangrijkste knelpunten uit de enquête, aangevuld met duiding uit de interviews.

a. PKVW-vereiste

De Regeling bevat de eis dat de woning van de decentrale bestuurder moet voldoen aan de voorwaarden van het Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW) voordat de beveiligingsmaatregelen kunnen worden verstrekt en vergoed door het decentrale overheidsorgaan. Het gaat dus om de minimale voorwaarden waaraan een woning moet voldoen voordat een bestuurder aanspraak kan maken op (het vergoeden van) beveiligingsmaatregelen vanuit de Regeling.

Daarbij bevatten de artikelen in de Regeling (artikel 2,9, 3.9 en 4.9) ieder lid 5b: *“De [decentrale bestuurder] kan slechts aanspraak maken op de verstrekking van beveiligingsmaatregelen [...] indien voor de woning een geldig PKVW-certificaat is afgegeven, tenzij van de [bestuurder] redelijkerwijze niet kan worden gevergd dat aan deze eisen wordt voldaan.”* In de memorie van toelichting is hierover opgenomen: *“Denk in dat laatste geval bijvoorbeeld aan bewoning in een monument”*.

De vereiste is in de Regeling opgenomen om uiting te geven aan de inspanningen en investeringen die van een individuele bestuurder op basis van eigen verantwoordelijkheid kunnen worden gevraagd (‘de basis op orde’). Meer specifiek dient de bestuurder er zelf voor te zorgen dat het hang- en sluitwerk aan de eigen woning voldoet aan het PKVW.

Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW)

Het PKVW is een veiligheidskeurmerk met een landelijke dekking voor woningen die voldoen aan de eisen op het gebied van inbraakpreventie en sociale veiligheid. Het keurmerk specificeert de eisen aan de beveiliging van een woning zoals gecertificeerd hang-en-sluitwerk. Woningen die aan de eisen voldoen, kunnen een PKVW-certificaat krijgen, afgegeven door een erkend PKVW-bedrijf.

Het PKVW wordt beheerd en doorontwikkeld door het CCV. Het basisniveau dat van PKVW is bewezen effectief. Zo is het hang- en sluitwerk van het PKVW getest op minimaal 3 minuten

inbraakwerendheid. De eisen van het keurmerk worden periodiek geactualiseerd in de beveiligingsrichtlijnen; de meest recente is van 2024.

Tijdens het adviesgesprek voor de Regeling geven de beveiligingsadviseur van het CCV advies over passende maatregelen (waaronder: of de woning aan PKVW-eisen voldoet, of wat nodig is om daaraan te voldoen). In het beveiligingsadvies wordt ook aangegeven of het voldoen aan het PKVW een harde eis is waaraan moet worden voldaan voordat de beveiligingsmaatregelen genomen kunnen worden, of dat hier vanwege bijzondere omstandigheden van kan worden afgeweken.

Zie voor meer informatie www.politiekeurmerk.nl. Hier zijn onder meer de meest recente beveiligingsrichtlijnen te vinden met nadere specificaties van de eisen die aan woningen worden gesteld.

Voorafgaand aan deze evaluatie zijn al signalen gedeeld over knelpunten die in de uitvoering ontstaan door deze vereiste²¹. De enquêteresultaten en de interviews in dit onderzoek bevestigen de signalen dat de PKVW-eis het belangrijkste knelpunt vormt in de uitvoering van de Regeling.

In de uitvoering vormt de eis zowel een drempel in het aanvragen van beveiligingsadviezen als in het uitvoeren van geadviseerde beveiligingsmaatregelen. Dit wordt door decentrale bestuurders en decentrale overheden als volgt gespecificeerd:

- De kosten voor PKVW-certificering variëren en kunnen in sommige gevallen flink oplopen. De kosten voor individuele bestuurders staan daarmee niet altijd in verhouding tot de kosten voor de geadviseerde maatregelen.
- De eisen vanuit PKVW sluiten niet altijd aan bij de feitelijke risico's van bestuurders. Bestuurders kunnen genoodzaakt zijn om maatregelen te treffen (en te financieren) die geen verband houden met de geadviseerde beveiligingsmaatregelen. Zo kan in een voorbeeld geen buitenbrievenbus worden gefinancierd omdat een raam op de eerste etage het verkeerde sluitwerk heeft, terwijl dat raam niet relevant is gegeven de specifieke risico's en behoeften van deze bestuurder (er is immers behoefte aan een buitenbrievenbus).
- Voor specifiek nieuwbouwwoningen geldt dat deze vaak wél voldoen aan het Bouwbesluit, maar geen PKVW-certificaat hebben. Dit is in de praktijk al opgelost met werkafspraken tussen het CCV en de BVA over nieuwbouwwoningen. Hierover is de Tweede Kamer ook tussentijds geïnformeerd.²² Bij nieuwbouwwoningen die aan het Bouwbesluit voldoen wordt structureel de uitzonderingsclausule van de Regeling toegepast.

Dit samen leidt vanuit het perspectief van decentrale bestuurders (en decentrale overheden) tot 'gedoe' en kan ertoe leiden dat bestuurders hoge kosten moeten maken voor aanpassingen die niet of minder relevant worden geacht voor de geadviseerde maatregelen. Meerdere bestuurders die met knelpunten in de PKVW-vereiste geconfronteerd worden, uiten daarop reacties in de trant van: *"laat maar zitten"*. Bij enkele bestuurders geeft de uitwerking van de PKVW-eis het gevoel dat zij 'aan hun lot worden overgelaten', mede doordat (soms grote) investeringen om aan de PKVW-eis te voldoen bij de bestuurder zelf komen te liggen.

²¹ Kamerbrief Toezegging woonhuisbeveiliging decentrale bestuurders en PKVW (2025-0000290529)

²² Kamerbrief Toezegging woonhuisbeveiliging decentrale bestuurders en PKVW (2025-0000290529)

Overigens geven enkele bestuurder in de enquête en interviews ook aan dat zij het billijk vinden dat zij zelf kosten dragen om de basis op orde te brengen of te houden; het gaat dus in het bijzonder om de proportionaliteit.

b. Variatie in de uitvoering door decentrale overheden (rollen en verantwoordelijkheden)

Na het vaststellen van het beveiligingsadvies, dient de betreffende decentrale overheid de beveiligingsmaatregelen vanuit haar werkgeversrol te verstrekken en te bekostigen. Daarbij ondersteunen veel decentrale overheden hun bestuurder ook bij het tot stand komen en afhandelen van het beveiligingsgesprek op basis waarvan het beveiligingsadvies tot stand komt.

Decentrale overheden bepalen zelf hoe zij de uitvoering en bekostiging van de beveiligingsadviezen organiseren: dit wordt niet vanuit de Regeling voorgeschreven. In de praktijk is variatie zichtbaar in de wijze waarop decentrale overheden hier uitvoering aan geven. Zo verschilt het bij welke functionaris de verantwoordelijkheid voor het afhandelen ligt (gemeentesecretaris, beleidsmedewerker of bestuursondersteuner), hoe actief de decentrale overheid ondersteunt bij het vinden en contracteren van een partij die maatregelen kan uitvoeren en verschilt het of en hoe overheden de tegemoetkoming via de decentralisatie-uitkering op hun begroting reserveren.

Daarbij speelt mee dat het verstrekken en bekostigen van beveiligingsmaatregelen voor veel decentrale overheden een incidentele taak is die zij moeten uitvoeren. Bij het merendeel van de decentrale overheden verloopt deze taak goed, maar bij een deel van de overheden (vooral gemeenten) blijkt er onbekendheid met de details van de regeling en wijze van bekostiging. Daardoor kunnen alsnog discussies ontstaan over de bekostiging van de maatregelen (door wie, hoeveel). Ook is het niet in iedere organisatie duidelijk wie verantwoordelijk is voor de besluitvorming en het proces rondom de Regeling (en de veiligheid van bestuurders in het algemeen) en hoe de rolverdeling tussen werkgever en bestuurder dan dient te zijn.

Daarnaast kunnen ook vragen of knelpunten optreden vanuit het perspectief van decentrale overheden. Zo speelt bij enkele overheden de vraag hoe de werkgeversverantwoordelijkheid van decentrale overheden zich verhoudt tot de individuele vrijheid van bestuurders ten aanzien van risico bij het niet-uitvoeren (of zelfs het delen) van de adviezen. Bestuurders behouden de vrijheid om geadviseerde maatregelen niet (volledig) over te nemen.

Dus hoewel decentrale bestuurders en decentrale overheden in meerderheid positief zijn over de uitvoerbaarheid van de Regeling, leidt de uitvoering bij enkele decentrale overheden tot knelpunten die ook bijdragen aan het niet (volledig) uitvoeren van de adviezen.

Misverstanden

In interviews met decentrale overheden en decentrale bestuurders valt op dat er (op onderdelen) misverstanden zijn over de Regeling. We geven hier een aantal misverstanden weer die in het onderzoek naar voren zijn gekomen:

- Decentrale overheden zouden zelf kunnen besluiten of zij de maatregelen uit het beveiligingsadvies overnemen, uitvoeren en bekostigen. Dit is niet het geval, de decentrale overheden zijn op basis van de Regeling verplicht om vanuit hun rol als werkgever de geadviseerde maatregelen uit te voeren en te bekostigen, mits voldaan aan de PKVW vereiste.
- De gemeenteraad en/of het college zou toestemming moeten geven voor het vergoeden van maatregelen. Dit is niet het geval, de Regeling is juist bedoeld om dit debat uit het politieke spectrum te halen.
- De tegemoetkoming vanuit het Rijk zou een volledige compensatie bieden voor de kosten van de beveiligingsmaatregelen (zie verder paragraaf 3.3). Dit is niet het geval, het is bedoeld als tegemoetkoming waarvoor jaarlijks een vast wordt uitgekeerd aan de overheidsorganisaties.
- Ook voor het aanvragen van een woningscan en het opstellen van een adviesrapport dient de woning te voldoen aan de PKVW-vereiste. Dit is niet het geval, de vereiste speelt pas een rol wanneer een bestuurder aanspraak wil maken op (het vergoeden van) beveiligingsmaatregelen vanuit de Regeling.

Gezien deze misverstanden constateren we dat er (aanvullende) mogelijkheden zijn om met informatievoorziening aan decentrale overheden en decentrale bestuurders de uitvoering van de Regeling te verbeteren.

c. Onvoldoende aansluiting op de behoefte van de bestuurder

De afgegeven beveiligingsadviezen worden overwegend goed ontvangen, maar zijn vaak veelomvattend. Er kunnen (op onderdelen) verschillende opvattingen bestaan over wat hierin belangrijk is. Zo geeft een bestuurder aan alternatieve maatregelen te hebben getroffen (persoonlijke keuze voor beveiligingscamera's in plaats van een slimme deurbel) en geven andere bestuurders aan van adviezen af te zien om dat zij deze niet passend vinden (bijvoorbeeld ten aanzien van sociale media gebruik, de keuze voor een voordeur zonder brievenbus of het plaatsen van een hekwerk).

Decentrale bestuurders hebben de vrijheid om zelf te besluiten of zij maatregelen uitvoeren. In overeenstemming met de evaluatie van de voorgaande regeling is het persoonsafhankelijk of specifieke maatregelen bijdragen aan een gevoel van veiligheid of juist niet. Waar de ene bestuurder rust ervaart door een maatregel, ervaart een andere bestuurder door dezelfde maatregelen vooral een gevoel van onveiligheid of onrust (*"ik wil er niet te veel mee bezig zijn"*) of tast het mogelijk leefgenot of de nodige zichtbare uitvoering van het ambt aan.

Wel roept dit bij enkele decentrale overheden de vraag op hoe de werkgeversverantwoordelijkheid van decentrale overheden zich verhoudt tot de individuele vrijheid van bestuurders ten aanzien van risico bij het niet-uitvoeren (of zelfs delen) van de adviezen.

d. Praktische knelpunten

Bij de uitvoering van beveiligingsadviezen kunnen zich ook praktische knelpunten voordoen. Voorbeelden zijn het selecteren van een betrouwbare partij die een maatregel kan uitvoeren of juist knelpunten vanwege specifieke, gespecialiseerde aannemers die beperkt beschikbaar zijn, lange doorlooptijden kennen en/of hogere kosten met zich meebrengen. Een enkele bestuurder deelt in de enquête dan ook de wens om ook de beveiligingsadviezen verder te concretiseren, om zo meer houvast te krijgen bij de uitvoering hiervan. De praktische knelpunten kunnen vooral leiden tot 'gedoe' voor de bestuurder en/of de overheidsorganisatie en tot vertraging bij de uitvoering van adviezen.

Reflectie: geen overkoepelend zicht op de uitvoering

Tot slot constateren we dat er geen overkoepelend of centraal zicht is op de uitvoering van de afgegeven beveiligingsadviezen. Er is bijvoorbeeld geen monitoring of follow-up vanuit de beveiligingsadviseurs, mede gezien privacy. Wel wordt een nazorggesprek aangeboden, maar het initiatief daarvoor ligt bij de aanvragende decentrale overheid en/of bestuurder. In 'de waan van de dag' maken weinig decentrale overheden en bestuurders daar gebruik van. Daarmee mist ook een feedbackmechanisme om mogelijke knelpunten in de uitvoering bij individuele bestuurders of overheidsorganisaties in beeld te krijgen. Zo blijven kansen onbenut voor kwaliteitsverbetering van de adviezen.

3.2.5 Algehele waardering uitvoerbaarheid van de Regeling

Overkoepelend beoordelen decentrale bestuurders die een advies hebben aangevraagd en gekregen de uitvoering van de beveiligingsadviezen, ofwel de realisatie van de adviezen, met gemiddeld een **7,9**. Van de decentrale bestuurders is dan ook **81%** tevreden of zeer tevreden met de uitvoering van de beveiligingsadviezen. Decentrale bestuurders geven bijvoorbeeld aan:

- Alles functioneert en voelt veilig.
- Alle voorgestelde maatregelen hebben we gezamenlijk uitgevoerd en hebben een belangrijke meerwaarde voor vooral mijn gezin betekend.
- Een uitgebreid en deskundig advies, goed voor de bewustwording, veiligheid in/om het huis maar ook op de werkplek. Fijn dat de partner hier ook in werd betrokken om na te denken over je eigen veiligheid en met welke toekomstige onveilige situaties je te maken kan krijgen.
- Gedegen advies, goed inlevingsvermogen.

Ook de betreffende decentrale overheden beoordelen de uitvoerbaarheid van de Regeling overwegend positief met een gemiddeld rapportcijfer van een **8,0**. Naast positieve elementen in de Regeling benoemen decentrale overheden in de enquête vooral elementen die betrekking op de doorlooptijd bij het afgeven van het definitieve advies, het vinden en selecteren van geschikte bedrijven die de maatregelen kunnen uitvoeren en de tegemoetkoming in de kosten vanuit de Rijksoverheid (zie voor dit laatste punt ook paragraaf 3.3). Daarmee constateren we dat decentrale bestuurders en decentrale overheden – ondanks een aantal concrete knelpunten – de huidige Regeling overwegend ervaren als een duidelijke verbetering ten opzichte van de voorgaande regeling.

3.3 Bekostiging van beveiligingsadviezen

In deze paragraaf beantwoorden we de volgende onderzoeksvragen:

- *Hoe wordt de decentralisatie-uitkering door gemeenten en provincies ingezet?*
- *Hoe effectief is de decentralisatie-uitkering als stimulans om de geadviseerde maatregelen te bekostigen en de werkgeversrol voor decentrale overheden in te vullen?*
- *Hoe verloopt de bekostiging van beveiligingsmaatregelen voor (bestuurders van) waterschappen en welke knelpunten doen zich daarin voor?*

3.3.1 Inzet decentralisatie-uitkering door decentrale overheden

De uitvoering van de Regeling – inclusief de uitvoering en bekostiging van de geadviseerde beveiligingsmaatregelen - valt onder de werkgeversverantwoordelijkheid van decentrale overheden. Gemeenten en provincies ontvangen voor de kosten die zij als werkgever op grond van de Regeling maken, een jaarlijkse tegemoetkoming van het Rijk. De Minister van BZK stelt hiervoor jaarlijks in totaal 2,5 miljoen euro beschikbaar. Deze middelen worden gelijkmatig verdeeld over provincies en gemeenten en toegevoegd aan het provincie- en gemeentefonds via een decentralisatie-uitkering (DU). Waterschappen kennen een andere financieringssystematiek²³ en dienen de maatregelen volledig uit eigen middelen te bekostigen.

Inzet decentralisatie-uitkering door gemeenten en provincies

De middelen uit de decentralisatie-uitkering worden zonder verantwoordingseisen overgeheveld aan het provincie- en gemeentefonds. Het is aan deze overheden zelf om de middelen (desgewenst) te oormerken of te reserveren.

In de praktijk blijkt dat gemeenten en provincies de tegemoetkoming via de decentralisatie-uitkering (DU) dan ook verschillend inzetten. Zo worden de middelen door **30%** van de decentrale overheden gereserveerd, bij **34%** van de decentrale overheden niet en **36%** van de respondenten van decentrale overheden heeft er geen zicht op of deze middelen zijn gereserveerd.

De DU stelt gemeenten en provincies die daar waarde aan hechten in staat om de tegemoetkoming te reserveren voor kosten die voortkomen uit de Regeling. Zo geeft een van decentrale overheden aan: *“deze middelen wordt gereserveerd en aangevuld met eigen budget in de bredere post bestuurskosten”*.

Uit de interviews blijkt dat de decentralisatie-uitkering ook niet bij alle decentrale overheden bekend is, en dat niet alle decentrale overheden de noodzaak ervaren om de middelen ook daadwerkelijk te reserveren. Dat hoeft overigens niet negatief te zijn, zo geeft bijvoorbeeld een gemeente aan: *“Nee, er zijn tot nu toe vast goede dingen mee gedaan. En als het nodig is maken we middelen beschikbaar want het is een verplichting vanuit de Regeling. Dat moeten we dan goed vastleggen”*.

Positie van waterschappen

Waterschappen bekostigen eventuele beveiligingsmaatregelen volledig zelf, zonder tegemoetkoming vanuit het Rijk. Vanuit het onderzoek blijken geen signalen dat hierin een drempel zit voor het gebruik van de Regeling. Een van de waterschappen geeft in een interview aan dat waterschappen een eigen kwaliteitsstructuur, mandaat, budget en afspraken hebben om waar nodig maatregelen te nemen als er een dreigingscasus zou zijn.

²³ Waterschappen zijn financieel autonoom en krijgen o.a. hun inkomsten via eigen taakgerichte en doel-gebonden belastingen, waar gemeenten en provincies structureel rijksuitkeringen krijgen via algemene uitkeringen uit het gemeentefonds respectievelijk provinciefonds en eigen belastingen slechts een beperkte aanvulling zijn.

3.3.2 Uitvoerbaarheid bekostiging beveiligingsadviezen

Decentrale overheden zijn op basis van de Regeling dus verplicht om in de kosten voor de geadviseerde maatregelen te voorzien: het betreft een reguliere taak van decentrale overheden die voortkomt uit hun werkgeversverantwoordelijkheid.

In de uitvoering is **66%** van de decentrale bestuurders zeer tevreden of tevreden met de bekostiging van het beveiligingsadvies, **13%** is gedeeltelijk tevreden en **6%** is ontevreden of zeer ontevreden (15% van de bestuurders in de enquête gaf aan dat deze vraag niet van toepassing is). De beveiligingsmaatregelen voor decentrale bestuurders worden door de decentrale overheidsorganisatie bekostigd, dus niet (rechtstreeks) vanuit de DU. Deze resultaten geven dus primair blijk van de afhandeling van de bekostiging door de decentrale overheidsorganisaties zelf.

Uit de toelichting blijkt dat bestuurders die minder tevreden zijn vooral wijzen op de eigen kosten die voortkomen uit de PKVW-vereiste (zie sub paragraaf 3.2.4). Daarnaast ervaren bestuurders in enkele gevallen nog onduidelijkheid bij de overheidsorganisatie over de bekostiging van de maatregelen uit het advies. Hieruit blijkt bij enkele overheden gebrek aan kennis over de opzet van de Regeling.

Decentrale overheden beoordelen de bekostiging van de beveiligingsadviezen minder positief. Van de decentrale overheden is **36%** zeer tevreden of tevreden met de bekostiging, **30%** is gedeeltelijk tevreden en **9%** is ontevreden of zeer ontevreden (van de decentrale overheden geeft 25% van de respondenten in de enquête aan dat de vraag niet van toepassing is).

Decentrale overheden die minder tevreden zijn wijzen vooral op de kosten van beveiligingsadviezen in relatie tot de tegemoetkoming vanuit het Rijk. De tegemoetkoming vanuit het ministerie is in sommige gevallen niet kostendekkend, zeker wanneer meerdere bestuurders beveiligingsmaatregelen moeten treffen en wanneer de doorlooptijd van bestuurders hoger is (bijvoorbeeld bij een tussentijdse bestuurswissel). Daarbij wijst een van de decentrale overheden erop dat de kosten per jaar kunnen fluctueren, waardoor het reserveren van voldoende middelen lastig te onderbouwen is.

3.3.3 Doelmatigheid decentralisatie-uitkering

Tot slot is gekeken naar de doelmatigheid van de decentralisatie-uitkering. De DU is vanuit het Rijk bedoeld als stimulans om de geadviseerde maatregelen te bekostigen en de werkgeversrol voor decentrale overheden in te vullen: de verantwoordelijkheid blijft dus volledig bij decentrale overheden. Daarbij kijken we naar de bekostigingssystematiek en naar de hoogte van de tegemoetkoming.

a. Bekostigingssystematiek

De Minister van BZK stelt voor de DU jaarlijkse in totaal **2,5 miljoen** euro beschikbaar. Deze middelen worden gelijkmatig verdeeld over provincies en gemeenten en toegevoegd aan het provincie- en gemeentefonds. De middelen worden daarmee zonder verantwoordingseisen overgeheveld; het is aan deze overheden zelf om de middelen desgewenst te oormerken of te reserveren.

Uit dit onderzoek blijkt dat er overwegend steun is voor de bekostigingssystematiek. Door het ontbreken van verantwoordingseisen biedt deze bekostigingsvorm vrijheid om de middelen naar eigen oordeel in te zetten, met een minimale administratieve belasting. De keerzijde is dat er geen

centraal zicht is op de uitnutting van de budgetten, maar een aparte verantwoording lijkt niet proportioneel tot de hoogte van de bedragen.

b. Hoogte van de tegemoetkoming

Naast de reflectie op de bekostigingssystematiek, zijn signalen gedeeld over de hoogte van de tegemoetkoming. De DU is bedoeld als stimulans om de geadviseerde maatregelen te bekostigen en de werkgeversrol voor decentrale overheden in te vullen. Uit het onderzoek blijkt dat meerdere bestuurders en decentrale overheden de tegemoetkoming ten onrechte zien als volledige vergoeding. Daarbij merken we op dat het atypisch is dat het Rijk een tegemoetkoming beschikbaar stelt – aanvullend op het gemeentefonds – voor de uitvoering van een reguliere taak.

De daadwerkelijke kosten voor individuele gemeenten of provincies kunnen echter hoger zijn dan de tegemoetkoming. In het onderzoek wordt in die gevallen benadrukt dat de DU niet kostendekkend is, ook niet zo bedoeld is, hetgeen bij sommigen gepaard gaat met onvrede. Uit de enquête blijkt dat **16%** van de decentrale overheden - die als gesteld in de Regeling verantwoordelijk zijn voor het bekostigen van de maatregelen - aangeeft dat de tegemoetkoming voldoende is, **34%** geeft aan dat deze onvoldoende is en **50%** heeft hier onvoldoende zicht op.

Enkele bestuurders en overheden geven aan dat zij van mening zijn dat het ministerie van BZK als stelselverantwoordelijke in de kosten voor de beveiligingsmaatregelen zou moeten voorzien.

c. Beoordeling doelmatigheid

De vraag of de DU doelmatig is, vraagt een genuanceerd antwoord:

- De bekostigingssystematiek biedt een administratief lichte vorm om gemeenten en provincies tegemoet te komen in de hogere kosten die zij vanuit hun werkgeversrol maken ten opzichte van de vorige regeling;
- In de praktijk verschilt het hoe gemeenten en provincies hiermee omgaan. Deze vrijheid wordt door de organisaties ook gewaardeerd. Er is geen zicht op hoe de middelen daadwerkelijk worden ingezet, dit leidt echter niet tot problemen. Er zijn provincies en gemeenten die de DU gericht benutten voor de bekostiging van de beveiligingsadviezen;
- Tegelijkertijd schuurt de beoogde stimulans aan decentrale overheden die het Rijk middels de DU wil uiten met de uitvoeringspraktijk. Waar de DU het doel heeft dat provincies en gemeenten zich gesteund voelen in het nemen van beveiligingsmaatregelen voor hun bestuurders, ervaart een deel van de decentrale overheden zich juist in de steek gelaten. Het (blijvende) misverstand dat de tegemoetkoming een volledige compensatie zou zijn, maakt dat bij deze overheden het gevoel overheerst dat zij te weinig krijgen.
- Hieronder ligt een meer principiële vraag over de proportionaliteit en hoeveelheid geld die beschikbaar dient te komen uit de gemeentebudgetten voor de veiligheid van diens bestuurders.

Doorgaans wordt een besteding als doelmatig beoordeeld als het doel niet had kunnen worden bereikt met minder geld. Daarop valt in dit geval geen eenduidig antwoord te geven. Enerzijds wordt het doel, het bieden van stimulans aan decentrale overheden om de geadviseerde maatregelen te bekostigen en de werkgeversrol voor decentrale overheden in te vullen, in veel gevallen behaald getuige de tevredenheid en mate van gebruik van de regeling.

Anderzijds worden de Regeling én de DU in voorkomende gevallen breed geïnterpreteerd als “staan voor de rechtstaat”. Dit terwijl de tegemoetkoming vanuit het ministerie is bedoeld als stimulans, en

niet als kostendekkend. Omdat hier in de praktijk verschillende beelden en interpretaties van bestaan, ervaart een deel van de decentrale overheden zich juist in de steek gelaten. In die gevallen draagt de DU juist niet bij aan de beoogde stimulans, maar ondermijnen misverstanden juist de ervaren steun van het Rijk.

3.4 Resumé

Het gebruik van de Regeling is duidelijk toegenomen, mede door grotere bekendheid. De algemene waardering. Decentrale bestuurders en overheden oordelen overwegend positief over de Regeling (rapportcijfer 8). Beveiligingsadviezen worden als deskundig en bewustwordend ervaren. De uitvoering van adviezen verschilt sterk en hangt samen met ervaren urgentie. Belangrijkste knelpunt is de PKVW-vereiste, die drempels en extra kosten oplevert. Ook bestaan er verschillen in de wijze waarop decentrale overheden uitvoering en financiering organiseren. De decentralisatie-uitkering biedt vrijheid en weinig administratieve lasten, maar is niet kostendekkend en leidt tot uiteenlopende verwachtingen over verantwoordelijkheid en proportionaliteit.

4. Conclusie en voorstellen voor verbetering van de uitvoering en bekostiging

Dit onderzoek beantwoordt de vraag in hoeverre decentrale bestuurders en hun decentrale overheidsorganisaties in staat zijn om op basis van de Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders (*de Regeling*) beveiligingsmaatregelen te treffen. Op basis van het onderzoek worden aanbevelingen verwacht om de uitvoering en de bekostiging van beveiligingsadviezen waar nodig te verbeteren.

Dit hoofdstuk gaat over de lessen die op basis van de uitkomsten van het onderzoek vallen te trekken over de verbetering van de Regeling. We beantwoorden daarmee de volgende onderzoeksvraag:

- *Welke concrete aanbevelingen kunnen op basis van voorgaande uitkomsten worden gedaan om de uitvoering en bekostiging van beveiligingsadviezen te verbeteren?*

Na een algemene conclusie op basis van de onderzoeksuitkomsten – die tevens fungeert als samenvatting – (paragraaf 4.1) bespreken we de voorstellen ter verbetering van de uitvoering en de bekostiging van de Regeling (paragraaf 4.2).

4.1 Conclusie

Uitvoerbaarheid van de Regeling

De Regeling heeft als doel passende beveiligingsmaatregelen te bieden aan decentrale bestuurders. Bestuurders kunnen daarvoor een beveiligingsadvies op maat aanvragen. De geadviseerde maatregelen dienen na vaststelling door de Beveiligingsautoriteit van het ministerie van BZK door de betreffende decentrale overheidsorganisatie te worden verstrekt en bekostigd. Het kan zowel gaan om maatregelen voor de beveiliging van de woning, weerbaarheid (gedrag), werkplek, woon-werkroute en maatregelen op het gebied van digitale veiligheid.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat decentrale bestuurders en decentrale overheden de Regeling in meerderheid als een verbetering ervaren ten opzichte van de voorgaande regeling. Er is sprake van toenemend gebruik van de Regeling en zowel decentrale bestuurders als decentrale overheden beoordelen de inhoud en uitvoerbaarheid van de regeling als positief met een gemiddeld rapportcijfer van respectievelijk een **7,9** en een **8,0**. Van de decentrale bestuurders voert **84%** de geadviseerde maatregelen geheel of gedeeltelijk uit. En **81%** van de decentrale bestuurders geeft aan tevreden of zeer tevreden te zijn met de uitvoering van de regeling.

De Regeling draagt voor veel decentrale bestuurders bij aan het veiliger maken van hun woning, en daarmee aan het verhogen van de weerbaarheid van politieke ambtsdragers. Zowel de opzet van de Regeling (maatwerkadvies op basis van een situationele risicobeoordeling, de verbreding van de veiligheidsdomeinen waarop het advies betrekking heeft) als de uitvoering van de Regeling (in het bijzonder het adviesgesprek, de wijze waarop de partner van de bestuurder wordt betrokken en de bijdrage aan bewustwording) dragen eraan bij dat bestuurders hun functie zonder bedreiging, intimidatie of (andere) ondermijnende invloeden kunnen uitoefenen.

Toch leiden niet alle beveiligingsadviezen tot het uitvoeren van de geadviseerde maatregelen. In de enquête geeft **16%** van de decentrale bestuurders aan de geadviseerde maatregelen helemaal niet uit te voeren, **36%** doet dat deels. Hierin speelt enerzijds de persoonlijke vrijheid van bestuurders om naar eigen inzicht, voorkeur en urgentie maatregelen over te nemen. Anderzijds is sprake van een aantal knelpunten in de uitvoering van de Regeling. In sommige gevallen ziet een bestuurder vanwege deze knelpunten af van de maatregelen of treft een bestuurder op eigen initiatief en kosten alternatieve maatregelen.

In het bijzonder zijn twee knelpunten van belang voor het niet (volledig) uitvoeren van de beveiligingsadviezen:

- **De PKVW-vereiste.** De Regeling bevat de eis dat de woning van de decentrale bestuurder moet voldoen aan de voorwaarden van het Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW) voordat de beveiligingsmaatregelen door de decentrale overheid kunnen worden verstrekt en vergoed, tenzij dat redelijkerwijs niet van de bestuurder kan worden gevergd. Het PKVW stelt als keurmerk eisen aan onder meer hang- en sluitwerk met als doel inbraakvertraging. Daarmee wordt uiting gegeven aan de inspanningen en investeringen die van een individuele bestuurder op basis van eigen verantwoordelijkheid kunnen worden gevraagd. Dit onderzoek bevestigt de signalen dat de PKVW-eis door een deel van de decentrale bestuurders en decentrale overheden als disproportioneel wordt ervaren: de kosten voor PKVW-certificering variëren en kunnen in sommige gevallen flink oplopen. De kosten staan daarmee niet altijd in verhouding tot de kosten voor de geadviseerde maatregelen. Ook sluiten de eisen vanuit PKVW niet altijd aan bij de feitelijke risico's van bestuurders.
- **De variatie in uitvoering door decentrale overheden.** De Regeling laat het decentrale overheden vrij om de uitvoering en bekostiging van de Regeling naar eigen inzicht te organiseren. In de praktijk is dan ook variatie zichtbaar in de wijze waarop hier uitvoering aan wordt gegeven. Daarbij speelt mee dat het voor veel decentrale overheden een incidentele taak is die zij moeten uitvoeren. Bij het merendeel van de decentrale overheden verloopt de uitvoering van de Regeling goed. Bij een deel van de overheden (vooral gemeenten) ontstaan echter knelpunten in bijvoorbeeld het selecteren van partijen die maatregelen kunnen treffen of (onduidelijkheid over) verantwoordelijkheden in het proces van verstrekken en bekostigen van de geadviseerde beveiligingsmaatregelen binnen de organisatie.

Beide knelpunten leiden er in sommige gevallen toe dat decentrale bestuurders (en decentrale overheden) de Regeling ervaren als 'gedoe', vertraging en/of hoge kosten voor rekening van de bestuurder. Meerdere decentrale bestuurders die hiermee geconfronteerd (denken te) worden maken daarom geen (volledig) gebruik van de Regeling en uiten hierover teleurstelling dan wel frustratie. We constateren daarbij dat de ervaren teleurstelling kan bijdragen aan een negatiever beeld onder bestuurders van de Regeling, dan wel kan leiden tot (het in stand houden van) misverstanden.

We concluderen dat overkoepelend sprake is van een goed werkende regeling en een duidelijke verbetering ten opzichte van de voorgaande regeling. Tegelijkertijd is sprake van ruimte voor verbetering. Deze verbeteringen zien toe het oplossen van knelpunten in de uitvoering van de Regeling die gelden voor een minderheid van de decentrale bestuurders. Deze knelpunten zijn van wezenlijk belang voor deze bestuurders in zowel het treffen van beveiligingsmaatregelen (en daarmee het verbeteren van de veiligheid van hun woning) als in de ervaren steun bij het uitvoeren van het ambt.

Bekostiging van de Regeling

Naast de reflectie op de bekostigingssystematiek, is gekeken naar de doelmatigheid van de decentralisatie-uitkering. Hoewel de bekostiging van beveiligingsmaatregelen vanuit de werkgeversverantwoordelijkheid een reguliere taak is voor decentrale overheden, heeft het Rijk ervoor gekozen om een extra tegemoetkoming te verstrekken aan gemeenten en provincies. De DU is vanuit het Rijk bedoeld als stimulans om de geadviseerde maatregelen te bekostigen en de werkgeversrol voor decentrale overheden in te vullen: de verantwoordelijkheid blijft dus volledig bij de decentrale overheden.

Uit dit onderzoek blijkt dat er overwegend steun is voor de bekostigingssystematiek van een DU zelf. Door het ontbreken van verantwoordingseisen biedt deze bekostigingsvorm vrijheid om de middelen naar eigen oordeel te reserveren en in te zetten, met minimale administratieve belasting. De keerzijde is dat er geen centraal zicht is op de uitnutting van de budgetten, maar een aparte verantwoording lijkt niet proportioneel tot de hoogte van de bedragen.

Voor de beoordeling van de doelmatigheid is bekeken of het doel niet had kunnen worden bereikt met minder geld. Daarop valt in dit geval geen eenduidig antwoord te geven. Enerzijds wordt het doel, het bieden van een stimulans, bij een meerderheid van de decentrale overheden behaald. Anderzijds blijkt ook dat meerdere bestuurders en decentrale overheden de tegemoetkoming ten onrechte zien als volledige vergoeding en daarin teleurgesteld worden.

De kosten voor individuele gemeenten of provincies kunnen hoger zijn dan deze tegemoetkoming. In die gevallen wordt in het onderzoek benadrukt dat de DU niet kostendekkend is, hetgeen bij sommigen gepaard gaat met onvrede. Enkele bestuurders en overheden geven aan dat zij van mening zijn dat het Rijk (als stelselverantwoordelijke) in de kosten voor de beveiligingsmaatregelen zou moeten voorzien. Hier lopen de oorspronkelijke doelstelling van de DU, de verschillende interpretaties van de DU en de verschillende verwachtingen en opvattingen door elkaar.

Overkoepelend kan dus worden geconstateerd dat de DU enerzijds passend is als bekostigingssystematiek om gemeenten en provincies te stimuleren in de uitvoering en bekostiging van beveiligingsadviezen die volgen uit de Regeling. Waarbij deze overheden de middelen naar eigen oordeel en met minimale administratieve lasten kunnen reserveren en benutten. Anderzijds werkt de tegemoetkoming bij sommige bestuurders en overheden een andere verwachting, hetgeen leidt tot een tegenovergesteld effect. Deze bestuurders en overheden voelen zich niet gesteund, maar eerder in de steek gelaten.

Overkoepelend: in welke mate zijn decentrale bestuurders en hun decentrale overheidsorganisaties in staat om op basis van de Regeling beveiligingsmaatregelen te treffen?

Op basis van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat de Regeling bijdraagt aan het veiliger maken van woningen van decentrale bestuurders. Een grote meerderheid aan decentrale bestuurders en hun overheidsorganisaties in staat zijn om op basis van de Regeling beveiligingsmaatregelen te treffen: **369** decentrale bestuurders hebben een advies met beveiligingsmaatregelen ontvangen. Daarvan heeft 84 procent daadwerkelijk (een deel van de) geadviseerde maatregelen getroffen wat uitkomt op **circa 310** bestuurders.

Tegelijkertijd is sprake van ruimte voor verbetering. Deze verbeteringen zien toe op knelpunten in de uitvoering van de Regeling die weliswaar gelden voor een minderheid van de decentrale bestuurders,

maar voor deze bestuurders wel van wezenlijk belang zijn in zowel het treffen van beveiligingsmaatregelen (en daarmee het verbeteren van de veiligheid van hun woning) als in de ervaren steun bij het uitvoeren van het ambt. Enkele bestuurders en organisaties hebben daarnaast een andere verwachting bij de hoogte van de tegemoetkoming, hetgeen leidt tot een gevoel niet gesteund te worden.

4.2 Voorstellen voor verbetering van de uitvoering en bekostiging

Op basis van de onderzoeksresultaten worden vier voorstellen geformuleerd voor de verbetering van de uitvoering en bekostiging van de Regeling. Zoals toegelicht in de onderzoeksaanpak in hoofdstuk 1 is de uitwerking van de aanbevelingen mede tot stand gekomen op basis van de werkgroepen. Met betrokken partijen is de uitwerking van de aanbevelingen gespecificeerd om de uitvoerbaarheid van de aanbevelingen te garanderen. Dit geldt in het bijzonder voor aanbeveling 3 en 4.

1. Continueer de Regeling

Uit de onderzoeksresultaten blijkt de Regeling door een meerderheid van de decentrale bestuurders en decentrale overheden wordt gewaardeerd. De Regeling draagt allereerst bij aan het veiliger maken van woningen van decentrale bestuurders. Daarnaast draagt de Regeling eraan bij dat bestuurders (en hun partner) zich veiliger én gesteund voelen bij de uitoefening van hun ambt. Daarmee biedt de Regeling – naast het objectief verbeteren van de veiligheid - ook een belangrijke bijdrage aan de weerbaarheid van het ambt van decentrale bestuurders. De eerste aanbeveling is dan ook om de huidige Regeling voort te zetten.

De Regeling biedt voldoende ruimte aan de diversiteit in woonsituaties, risico's en persoonlijke behoeften van decentrale bestuurders. In de praktijk maken zowel bestuurders met urgentie vanuit een meer acute aanleiding, als bestuurders die die vooral nieuwsgierig zijn (*'baat het niet dan schaadt het niet'*) gebruik van de regeling. Juist het maatwerk op basis van het adviesgesprek en de situationele risicobeoordeling worden daarin door een meerderheid van de bestuurders gewaardeerd.

Ook de daadwerkelijke uitvoering van de Regeling wordt overwegend gewaardeerd. In het bijzonder benadrukken bestuurders de waarde van het adviesgesprek, de breedte van het advies op verschillende thema's en de wijze waarop de partner van de bestuurder hierbij wordt betrokken en de bijdrage van het adviesgesprek aan bewustwording.

Daarbij constateren we dat de individuele vrijheid een belangrijk element is in de Regeling. De Regeling sluit aan op de eigen verantwoordelijkheid van de bestuurder en dus ook op keuzevrijheid van bestuurder om de geadviseerde maatregelen naar eigen inzicht, voorkeur en urgentie over te nemen. Wel speelt hierbij de afbakening van de eigen verantwoordelijkheid van bestuurders tot de verantwoordelijkheid van decentrale overheden in de rol van werkgever, in het bijzonder wanneer een bestuurder het advies niet wil delen en/of de geadviseerde maatregelen niet (volledig) wil uitvoeren. Het strekt tot aanbeveling om de afbakening (een werkgever kan er niet toe verantwoordelijk worden gehouden als een bestuurder ervoor kiest het advies niet (volledig) uit te voeren) nadrukkelijker te verankeren in de (communicatie over de) Regeling.

Tot slot benadrukken we dat de aanbeveling tot het voortzetten van de Regeling niet losstaat van de geconstateerde ruimte voor verbetering. Zoals toegelicht zijn er knelpunten die weliswaar gelden voor een minderheid van de decentrale bestuurders, maar zijn deze voor bestuurders wel bepalend zijn in het uitvoeren van maatregelen (en daarmee het verbeteren van de veiligheid van hun woning

en de ervaren steun bij het uitvoeren van het ambt). Deze elementen worden in de overige aanbevelingen verder uitgewerkt.

2. Zet de decentralisatie-uitkering voort, met passende keuzes en communicatie

De decentralisatie-uitkering biedt aan veel gemeenten en provincies een stimulans in de uitvoering en bekostiging van beveiligingsadviezen die volgen uit de Regeling. Decentrale overheden kunnen deze middelen naar eigen oordeel en met minimale administratieve lasten reserveren en benutten. We adviseren dan ook om de decentralisatie-uitkering - als meest proportionele en passende bekostigingssystematiek - met twee jaar te verlengen. Gezien de hoogte van de tegemoetkoming per gemeente of provincie is een andere verdeelsleutel niet noodzakelijk. Bij deze aanbeveling maken we drie kanttekeningen:

- Allereerst benadrukken we dat *de hoogte* van deze tegemoetkoming aan gemeenten en provincies vraagt om een politieke keuze over de mate waarin het Rijk een taak en verantwoordelijkheid ziet richting decentrale overheden bij het uitvoeren van deze Regeling.
- Daarnaast adviseren we bewust een verlenging van twee jaar. In januari 2026 heeft het kabinet de Raad van State om advies gevraagd over een voorstel voor de aanpassing van de Financiële-verhoudingswet. Deze wet voorziet in de wijziging van de bekostigingssystematiek voor decentrale overheden, waardoor de DU verdwijnt. Naar verwachting is de wetswijziging binnen 2 jaar geformaliseerd, waardoor op dat moment de mogelijkheid ontstaat om de wenselijkheid en proportionaliteit van nadere monitoringseisen te overwegen die kunnen worden opgenomen een bijzondere fondsuitkering (BFU) als vervanging van de DU.
- Tot slot benadrukken we dat bij de huidige de DU de oorspronkelijke doelstelling, de verschillende interpretaties en de verschillende verwachtingen door elkaar lopen. Dat leidt bij sommige decentrale bestuurders en decentrale overheden tot teleurstelling en juist een tegenovergesteld effect van de beoogde stimulans. We adviseren dan ook om de communicatie in een nieuwe DU (zowel in de teksten voor de DU zelf als in de communicatie over de DU) aan te scherpen op verwachtingen.

3. Zorg voor een passend en proportioneel alternatief voor de PKVW-vereiste

De huidige PKVW-vereiste wordt door meerdere decentrale bestuurders en decentrale overheden ervaren als disproportioneel en niet passend. Daarmee is de vereiste een belangrijk knelpunt in de uitvoering van de Regeling. Ten aanzien van de PKVW-vereiste komen we tot een gelaagd advies:

- Geef - ook bij een verruiming of alternatief voor de PKVW-vereiste – vorm aan de eigen verantwoordelijkheid van decentrale bestuurders voor hun woning als voorwaarde in de Regeling. De PKVW-eis geeft uiting aan de afbakening van verantwoordelijkheden tussen individuele bestuurder en decentrale overheid in de rol van werkgever. Als bestuurder ben je zelf verantwoordelijk voor het op orde hebben van de basis; het heeft immers geen zin om een alarmsysteem te plaatsen als de voordeur open staat. Wanneer de eigen verantwoordelijkheid als eis wordt losgelaten, ondermijnt dat de effectiviteit van de adviezen (ook die moet een bestuurder immers zelf overnemen en naleven) en kan leiden tot arbitraire discussies tussen bestuurders en overheidsorganisatie over de vraag wie welke kosten voor diens rekening moet nemen.
- Continueer als ministerie van BZK de regie op het benutten van de ruimte die de huidige Regeling biedt om uitzonderingen maken op de vereiste. De Regeling bevat de bepaling dat voor de woning een geldig PKVW-certificaat is afgegeven, *“tenzij van de [decentrale bestuurder] redelijkerwijze niet kan worden gevergd dat aan deze eisen wordt voldaan”*. Eerder zijn op grond van deze bepaling afspraken gemaakt over onder meer

nieuwbouwwoningen die op grond van het Bouwbesluit voldoen aan de PKVW-vereiste (ook zonder PKVW-certificaat)²⁴. We adviseren het ministerie van BZK om hier blijvend regie te nemen op het maken en periodiek herijken van afspraken met de Beveiligingsautoriteit van het ministerie van BZK en met vertegenwoordigers van decentrale bestuurders over coultance bij de toepassing van deze bepaling met oog voor proportionaliteit. Voorzie deze afspraken – en de periodieke herijking daarvan – van heldere communicatie via het ministerie, via uitvoerende partijen als het CCV en via betrokken partijen als het NGB en WHV.

- Werk toe naar een alternatief en meer proportioneel keurmerk: een PKVW-light. Het PKVW blijkt in sommige gevallen onvoldoende passend om de eigen verantwoordelijkheid van decentrale bestuurders in de Regeling te objectiveren. Neem als ministerie van BZK daarom het initiatief om toe te werken naar een nieuw keurmerk waarin de individuele verantwoordelijkheid van bestuurders ten opzichte van decentrale overheden als werkgever wordt geoperationaliseerd. Dit keurmerk moet de gewenste proportionaliteit objectiveren. We adviseren daarom eerst met materiedeskundigen de eisen aan de woning te objectiveren gegeven het doel van de Regeling en het daaruit volgende maatwerk. Het keurmerk moet uitgaan van een objectiveerbare relatie tussen de gestelde eisen en het risico waarop beveiligingsmaatregelen worden getroffen. Naast deze technische uitwerking vraagt een nieuw keurmerk ook een normatieve uitwerking: welke keuzes dan wel investeringen mogen van een decentrale bestuurder worden gevraagd ten aanzien van veiligheid van zijn of haar woning?
- We adviseren om bij het opstellen van een nieuw keurmerk ook een kader op te nemen met eisen die gesteld worden aan individuele bestuurders op andere domeinen waarop het advies betrekking kan hebben (werken, verplaatsen en informatie). Afhankelijk van de technische uitwerking kunnen deze eisen worden opgenomen in het keurmerk. Door de eigen verantwoordelijkheid van bestuurders breder te interpreteren dan sec de woning, wordt recht gedaan aan de verbreding van de Regeling ten opzichte van de voorgaande regeling.

4. Investeer in de verbetering van de uitvoering door decentrale overheden

Tot slot adviseren we om te investeren in de (verdere) verbetering van de uitvoering van de Regeling door decentrale overheden. Dit vraagt geen aanpassing van de Regeling zelf, maar een investering in communicatie en ondersteuning door uitvoerende partijen als het CCV en betrokken partijen als onder andere het NGB en WHV. Het ministerie van BZK heeft daarin een rol als (mede) opdrachtgever, initiatiefnemer en aanjager. We onderscheiden de volgende elementen in dit advies:

- Geeft het CCV de opdracht tot nazorg en monitoring. Op dit moment kunnen decentrale bestuurders en overheden het CCV benaderen nadat een beveiligingsadvies is afgegeven, maar dit gebeurt incidenteel en het initiatief ligt bij de bestuurder. Geef het CCV daarom opdracht om proactief nazorg te doen en zo te monitoren. Zo worden meer bestuurders en overheden ondersteund bij praktische uitvoeringsvragen en komen verbetermogelijkheden meer stelselmatig in beeld. Het heeft de voorkeur om in het verlengde daarvan met het CCV te verkennen hoe op terugkerende knelpunten kan worden geacteerd in de communicatie en ondersteuning van het CCV.
- Neem als ministerie van BZK de regie in de communicatie en ondersteuning van decentrale overheden en decentrale bestuurders. Breid deze communicatie en ondersteuning - in samenwerking met het CCV - verder uit. Voor de meeste overheden betreft het uitvoeren van de Regeling een incidentele taak, waarvoor heldere handreikingen en/of overzichten van

²⁴ De beveiligingsadviseurs kunnen in deze gevallen zelf het PKVW-certificaat afgeven. Het ministerie van BZK betaalt momenteel al de opleidingskosten aan het CCV voor de adviseurs.

waarde zijn. Dit kan bijvoorbeeld met concrete voorbeelden hoe een gemeente hierover aan de gemeenteraad kan communiceren. Bij voorkeur wordt deze communicatie en ondersteuning verbonden aan een breder perspectief van weerbaar bestuur en weerbaarheid van ambtenaderen (veilig publieke taak).

- Stimuleer decentrale overheden om de uitvoering van deze Regeling te bezien in een breder kader van veiligheid en beveiliging. Verbind ook binnen de overheden zelf de weerbaarheid van bestuurders in communicatie en ondersteuning aan de weerbaarheid van ambtenaren en veilig publieke taak. Zoek aansluiting bij overkoepelende programma's als Voorbereid op agressie en geweld.
- Laat decentrale overheden iemand aanwijzen die verantwoordelijk is voor de afhandeling en uitvoering oppakken van deze regeling. Dit dient overigens niet te worden vastgelegd in regeling, zodat decentrale overheden hun lokaal passende invulling kunnen blijven geven, maar kan wel in communicatie dan wel afspraken over uitwerking worden opgenomen. De invulling van deze functionaris kan dan per gemeente (of provincie of waterschap) verschillen.
- Neem als Beroepsverenigingen van decentrale bestuurders een actieve rol bij het uitvoeren en doorontwikkelen van de Regeling. Trek daarin op met het CCV. Het NGB laat al zien dat een proactieve communicatie-strategie bijdraagt aan bekendheid en gebruik van de Regeling. Daarnaast zien we ook kansen in het (nog meer) stelselmatig ophalen van knelpunten, het tegengaan van (hardnekkige) misverstanden en het uitdragen van tips en ondersteuning in de uitvoering van de Regeling, bijvoorbeeld met mogelijkheden voor peer-to-peer contact en aanbod van trainingen omgaan met agressie.

4.3 Slotwoord

Dit onderzoek laat zien dat de Regeling preventieve beveiligingsmaatregelen decentrale bestuurders in de kern functioneert. Bestuurders voelen zich ondersteund, geadviseerde beveiligingsmaatregelen worden in meerderheid ook daadwerkelijk getroffen en de kwaliteit van de adviezen wordt breed gewaardeerd. Tegelijkertijd maakt de evaluatie duidelijk dat goede bedoelingen alleen niet volstaan. In de uitvoering en bekostiging schuren verantwoordelijkheden, verwachtingen en praktische haalbaarheid. Door opvolging van de adviezen wordt de Regeling effectiever.

Bestuurlijke veiligheid staat niet op zichzelf, maar is sterk afhankelijk van de bredere context waarin bestuurders en organisaties opereren. De opbrengst van de Regeling is beperkt wanneer binnen organisaties de basis niet op orde is. Uit de antwoorden komt structureel naar voren dat zowel bestuurders als organisaties behoefte hebben aan concrete, praktische ondersteuning: trainingen in omgaan met agressie en intimidatie, vaardigheden voor de-escalatie, en expliciete aandacht voor eigen houding en gedrag. De kennis en ervaring op dit terrein is breed voor handen en dient 'slechts' te worden toegepast.

De uitvoering van deze Regeling reikt daarmee verder dan enkel het wettelijk kader. De uitvoerende partijen, decentrale overheden en betrokken beroepsverenigingen bepalen met elkaar of het potentieel van de regeling wordt benut. Het ministerie van BZK kan daarin een waardevolle rol vervullen als opdrachtgever, regievoerder en aanjager.

Bijlage Responsverantwoording enquêtes

Met onderstaande tabellen en toelichting wordt de responsverantwoording van de enquête gegeven.

Achtereenvolgens staan in de tabellen per type bestuurlijke functie respectievelijk organisatie:

- het aantal respondenten dat de enquête invulde (respons);
- het aantal respondenten dat is uitgenodigd, wat gelijk is aan de doelpopulatie ofwel het aantal respondenten dat gebruik heeft gemaakt van de Regeling *tot en met september 2025*. (Dat is tevens waarom deze aantallen niet strikt overeen met de in hoofdstuk 3 genoemde aantallen ‘gebruikers’, omdat die laatste betrekking heeft op periode *tot en met 2025*);
- het percentage daarvan dat de enquête heeft ingevuld;
- het aantal bestuurders/organisaties per type;
- het percentage daarvan dat gebruik heeft gemaakt van de Regeling.

Bestuurlijke functie	Respons	Aantal ‘gebruikers’ Regeling	Respons %	Aantal organisaties 1 januari 2026	% organisaties dat Regeling ‘gebruikt’
Burgemeester	36	132	27%	342	39%
Wethouder	44	206	21%	1392	15%
Commissaris	1	2	50%	12	17%
Gedeputeerde	3	31	10%	70	44%
Dijkgraaf	0	1	0%	21	5%
Heemraad	1	2	50%	85	2%
Totaal	85	374	23%	1922	19%

Organisaties	Respons	Aantal ‘gebruikers’ Regeling	Respons %	Aantal organisaties 1 januari 2026	% organisaties dat Regeling ‘gebruikt’
Gemeente	42	171	25%	342	50%
Provincie	1	9	11%	12	75%
Waterschap	1	2	50%	21	10%
Totaal	44	182	24%	375	49%

Toelichting:

- De enquête is uitgezet onder *alle* bestuurders en organisaties die daadwerkelijk gebruik hebben gemaakt van de regeling op het moment start van onderzoek (najaar 2025). Er is geen sprake van een steekproef.
- Uit de tabellen blijkt dat van de bestuurders en organisaties respectievelijk 23% en 24% de enquête heeft ingevuld. Dat is een gangbaar responspercentage en in lijn met bijvoorbeeld de eerder genoemde Monitor Integriteit en Veiligheid.
- We zien ook dat de verdeling van het type respondenten niet selectief is. Ogenscheinlijk afwijkende percentages zijn te verklaren door de kleine aantallen en niet significant. Met een χ^2 -toets (Pearson chi-kwadraat, $\alpha = 0,05$) is getoetst of het responsgedrag (respons vs. geen

respons) tussen typen bestuurders verschilt. Dat is niet het geval. Dit geldt ook voor organisaties beide groepen.

- Gezien het beperkte aantal bestuurders en respondenten in specifieke functies is het niet zinvol antwoorden uit te splitsen naar bestuurlijke functie.

Om de validiteit en betrouwbaarheid van de onderzoeksuitkomsten verder te bevorderen is ook gebruik gemaakt van triangulatie wat wil zeggen dat verschillende onderzoeksmethoden en bronnen zijn gebruikt ter beantwoording van de onderzoeksvragen.

Zoals ook blijkt uit onderstaande tabellen maken lang niet alle bestuurders en organisaties van de Regeling gebruik. Bijvoorbeeld omdat daartoe geen aanleiding is, geen behoefte aan is en/of er al (andere) maatregelen zijn getroffen. Het aantal respondenten is dan ook niet afgezet tegen het daadwerkelijk aantal bestuurders of organisaties van die groep.

DSP-GROEP BV

Van Diemenstraat 410
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl

KvK 33176766

IBAN: NL28 INGB 0004 6225 36

Btw-nummer: NL006785438B01

www.dsp-groep.nl

Als onafhankelijk bureau ondersteunen wij ministeries, provincies en gemeenten en maatschappelijke organisaties met toegankelijke en toepasbare onderzoeksresultaten en adviezen. Wij moedigen onze [medewerkers](#) aan om te doen waar zij goed in zijn en zich hierin te blijven ontwikkelen. Waar mogelijk werken wij samen met [vaste freelancers en organisaties](#) met aanvullende expertise en kwaliteiten.

Om nieuwe perspectieven en positieve energie te bieden, leggen wij verbinding tussen [de verschillende thema's](#) waarop wij werken en bewegen wij ons voortdurend tussen verschillende werelden. Goed beleid is [inclusief](#) en neemt verschillende soorten kennis mee. Onze kracht ligt in onze gedrevenheid, betrokkenheid en een frisse, onafhankelijke blik.

Wat we doen

DSP-groep zorgt voor gedegen kennis, nieuwe perspectieven en positieve energie in complexe maatschappelijke opgaven. Wij ontwikkelen advies en beleid vanuit en voor de mensen om wie het gaat. Advies en beleid waar onze opdrachtgevers graag mee verder gaan. Advies en beleid dat werkt.

Meer weten

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten.